Prijs f 0.50

6e JAARGANG No. 7-8
JULI/AUGUSTUS 1952

NEDERLAND POLEN

UIT DE INHOUD:

Groot Pools Concert in Den Haag en Amsterdam

★

Herdenking Poolse Bevrijding

★

Stijgende uitvoer

★

De Poolse Havens

★

De Mijnwerkersstad

★

Een brief uit Polen

★

De Poolse Polders

★

Auschwitz-Herdenking

★

Kunstschatten



In Democratisch Polen bloeit de zeilsport
Een zeiler oefent zich op de Wisla bij Warszawa

UITGAVE DER VERENIGING
NEDERLAND-POLEN

De Vereniging Nederland-Polen organiseert een

POOLS CONCERT

In **DEN HAAG** op Zaterdag 19 Juli, 20 uur
HOUTRUSTHALLEN

In **AMSTERDAM** op Zondag 20 Juli, 20 uur
CONCERTGEBOUW (grote zaal)

te geven door het

„ROTTERDAMSCH PHILHARMONISCH ORKEST"

onder leiding van de Poolse dirigent

ZDZISLAW GORZYNSKI uit Warszawa

met medewerking van **LYA ZIVERTS** (zangeres)



KAARTEN VOOR DEN HAAG:

dagelijks verkrijgbaar
alle rangen *f* 0.50

W. van Zon
Goudenregenstraat 87b

A. Schröder
Conradkade 33

P. G. Verboom
Hobbemastraat 159

P. van der Laan
Prinsestraat 134

M. P. Westplate
Loosduinsekade 299

E. W. en A. Haussler
Plein 16

Muziekhandel Albersen
Groot Hertoginnelaan 182

Muziekhandel v. Eck & Zn.
Vlamingstraat 38

Bespreekbureau „Haagsche Courant", Wagenstraat 37

en aan de Houtrusthallen

PROGRAMMA:

I. Ouverture uit de opera „Halka" van Stanislaw Moniuszko

II. Sinfonia Rustica van Andrzej Panufnik

III. Chmiel . . . van Stanislaw Wielewicz

IV. Concert ouverture van K. Szymanowski

V. Rhapsodie . . van J. Krenc

VI. Toccata . . . van Boleslaw Szabelski

VII. Mazurka uit de Opera „Het Spookslot" van Stanislaw Moniuszko

KAARTEN VOOR AMSTERDAM:

dagelijks verkrijgbaar
alle rangen *f* 0.75

op 17 en 19 Juli aan de Cassa v/h Concertgebouw

Aan het Bureau van de Ver. Nederland-Polen
J. W. Brouwersplein 7, tel. 93700

bij de Muziekh. Broekmans en van Poppel,
Baerlestr. 92, tel. 28084

bij Mevr. B. Buttinghausen,
Wouwermanstr. 8,
tel. 95945

bij Uitgev. „Pegasus",
Leidsestr. 25, tel. 35957

bij „Rep. der Letteren",
Rokin 40, tel. 30328

bij H. Sibbelee, Kr. Waal 30,
tel. 40218

bij Dr C. C. van Emde Boas,
Stadionweg 80, tel. 90580

MAANDBLAD TER BEVORDERING DER ECONOMISCHE EN CULTURELE BETREKKINGEN

Redacteuren:
S. van Praag
M. Górzyński
Postrek. 518467
Penningm. v. d.
Ver. Nederland-
Polen - Leiden

Nederland-
Polen

Redactie-Secretariaat: (Redakcja i Administracja) J. W. Brouwersplein 7 - Tel. 93700—20992 - Amsterdam

STIJGENDE UITVOER
van Voedingsmiddelen

Ondanks de enorme oorlogsschade, toegebracht aan de Poolse landbouw, de vernietiging van de veestapel, het leggen van mijnen in het bouwland, de verwoesting van boerderijen enz., verscheen Polen reeds in 1948 weer op de wereldmarkt met zijn traditionele goederen in de levensmiddelenbranche. Met een bedrag van 90 millioen dollar besloeg deze tak van export toendertijd 20% van de gehele Poolse uitvoer. De tegenwoordig toegepaste mechanisering van de landbouw, de gestegen voorziening met kunstmest, en de voortgaande electrificering van het platteland zullen reeds in 1955 een stijging van de plantaardige productie met 39% en van de dierlijke met 68% in vergelijking met 1949 ten gevolge hebben. Daardoor wordt een voortdurende groei van de exportmogelijkheden op dit gebied gegarandeerd, vooral door toevoeging van halffabrikaten en eindproducten van de levensmiddelen verwerkende industrie.

Uitvoer van dierlijke producten.

Onder de uit Polen uitgevoerde dierlijke producten moeten wij allereerst noemen: bacon, ham en vleesconserven, eieren, gevogelte, vis en boter. Dit zijn de belangrijkste exportartikelen van de Poolse landbouw. De in Polen gefokte varkens zijn van een bijzonder goede kwaliteit, omdat ze overwegend met aardappelen, gerst, rogge en ondermelk worden gevoed. Deze voermiddelen hebben een gunstiger invloed op de vlees- en vetkwaliteit dan de voedering met mais. In het jaar 1938 bedroeg het aandeel van

De collectieve bewerking van de grond in Nowa-Wies levert een rijke oogst





Vroeger maaide men met de zeis, thans met combines

Polen in de wereld-baconexport 5,3%, in het jaar 1948 7,6% en in 1950 14%.
Tegelijk met de quantitatieve groei van de uitvoer vertoont ook de kwaliteit van het export-bacon een voortdurende stijging. De hoge kwaliteit van het bacon is een gevolg van de samenwerking van de baconindustrie met de fokkers, die niet alleen handleidingen ontvangen, maar ook de voor de baconfokkerij geschikte fokdieren. De fokker krijgt speciale premies voor de levering van modelbaconvarkens. De baconuitvoer staat onder toezicht van de staatsorganen voor de standaardisatie. De eisen met betrekking tot de technische uitrusting van de voor export werkende baconfabrieken, en de sanitaire en veterinaire voorschriften zijn de laatste jaren aanmerkelijk verscherpt.
De eerstvolgende belangrijke uitvoerartikelen van de Poolse vleesexport zijn de vleesconserven in ruime sortering, zoals ham, varkenstongen, gemalen ham, kalfsvleesconserven enz. Vleesconserven van Poolse herkomst genieten op de wereldmarkt door hun hoge kwaliteit en hun goede smaak een grote bekendheid. De ham in blik uit Polen wordt in de gehele wereld bijzonder hoog gewaardeerd en neemt op de afzetgebieden een uitzonderingspositie in. De Poolse vleesexport omvat naast verwerkt en geconserveerd vlees ook slachtvarkens, levend zowel als geslacht, bevroren of gekoeld.
Rund- en kalfsvlees wordt niet in noemenswaardige hoeveelheden geëxporteerd, daar het hoornvee hoofdzakelijk voor de melkproductie dient. Daarentegen verdient de uitvoer van een reeks van slachthuisafvallen, zoals klieren, gal, blazen, kalfs- en varkensmagen, darmen, leb, eetbare en technische gelatine, bijzondere vermelding.
Een eigen plaats neemt de Poolse borstel in, waarnaar in alle soorten en kleurschakeringen op de buitenlandse markten levendige vraag bestaat. De Poolse borstelindustrie werd na de tweede wereldoorlog aanmerkelijk uitgebreid en gemoderniseerd, zodat 90% van de productie uit van gemechaniseerde middelen voorziene werkplaatsen afkomstig is.

Uitvoer van gevogelte en eieren.

De voortdurende ontwikkeling van de fokkerij van gevogelte vormt de grondslag voor de gestadig groeiende uitvoer van gevogelte en eieren. Er wordt slechts geslacht gevogelte geëxporteerd. Het exportgevogelte is aan strenge standaardnormen en veterinaire controlevoorschriften onderworpen.
De uitvoer van gevogelte omvat: hoenders en hennen, kalkoenen, ganzen en eenden. Als een gevolg van deze stijgende uitvoer van geslacht gevogelte mag men de stijgende uitvoer van veren en dons beschouwen (veren bedden, dons, kussens, ganzeveren, industrieveren, kalkoenveren, enz.). Eieren vormden al van oudsher een belangrijk onderdeel van de uitvoer van de Poolse landbouw.
De voedering van de hoenders met natuurlijke voedermiddelen maakt dat de eieren langer vers blijven en heeft een gunstige invloed op hun smaak. De eierenexport is aan algemeen geldende gewichtsnormen gebonden. Polen heeft in de jaren na de oorlog naast verse eieren ook de uitvoer van geparafineerde eieren en bevroren eiconserven opgenomen.

Zuivelproducten.

Boter en caseïne staan op de eerste plaats in de Poolse uitvoer van zuivelproducten. De vervaardiging van exportboter staat onder strenge voorschriften van de staatscontrole. De boter wordt verkregen uit gepasteuriseerde room. Haar smaak en consistentie voldoen aan de strengste eisen. De boter voor de export wordt verpakt in vaten, die met gepasteuriseerd perkamentpapier zijn bekleed. De zure caseïne, die vanwege zijn voortreffelijke kwaliteit aan de eisen van de wereldmarkt kan voldoen, wordt sinds geruime tijd in steeds grotere hoeveelheden uitgevoerd. In de naaste toekomst zal Polen ook met de export van leb-caseïne beginnen.

Uitvoer van wild.

Uitgestrekte wouden bieden in samenhang met een doelmatige regeling van de jacht de grondslag voor een aanzienlijk wildexport. Uitgevoerd worden: wilde zwijnen, herten, reeën, hazen, patrijzen en woerdhanen. Behalve geslacht wild wordt ook levend wild uitgevoerd.

Vis en visproducten.

Naast de hierboven vermelde export van producten van dierlijke herkomst mag ook de groeiende uitvoer van vis en visproducten niet onvermeld blijven. De zoetwatervissen die de grens overgaan zijn de volgende: snoekbaars, brasem en vijverkarper, welke laatste levend geëxporteerd wordt. Van de zeevis zijn het hoofdzakelijk jonge kabeljauw en kabeljauwfilets, zalm en aal. De export van visconserven omvat een rijke sortering van ongeveer 20 verschillende vissoorten. Ten slotte is Polen het enige land in Europa, dat in aanzienlijke hoeveelheid kreeft teelt en exporteert.

Export van graan.

Voor de oorlog vormde de uitvoer van graan een aanzienlijk gedeelte van het uitvoerquantum van landbouwproducten uit Polen. Deze uitvoer heeft na de oorlog een ingrijpende verandering ondergaan.

Tegenwoordig wordt uitsluitend brouwgerst uitgevoerd. Polen bezit door zijn bodemgesteldheid en zijn klimaat alle voorwaarden voor de productie van brouwgerst. De ingrijpende veranderingen in de sociale en economische opbouw hebben een aanmerkelijke stijging van de opbrengsten en de kwaliteit van de Poolse brouwgerst ten gevolge gehad.

Technische plantenzaden.

De landbouw wordt door de voortschrijdende ontwikkeling van de industrie voor de taak gesteld, grondstoffen van hoge kwaliteit te leveren. Ten gevolge hiervan worden in de Poolse kwekerijbedrijven zaden voortgebracht, die bij bepaalde soorten industrieplanten grote opbrengsten en prima kwaliteit garanderen. Hiertoe behoren voornamelijk de suikerbiet en oliehoudende vezelplanten.

De kwekerij en de uitvoer van Pools suikerbietenzaad had voor de oorlog op alle markten een goede roep. Ze werden naar Engeland, Italië, Roemenië en de Verenigde Staten uitgevoerd. Na de oorlog werden voor suikerbietenzaad van Poolse herkomst nieuwe afzetgebieden gevonden. De zaadkwekerijen beschikken voor de export over een ruime keuze uit zaden van alle bietensoorten, die een hoog suikergehalte, hebben en een goede opbrengst waarborgen.

Die suikerrijke biet welke bestand is tegen de voor het blad schadelijke Cecospera beticola moet in het bijzonder worden vermeld. Deze bietensoort heeft in Zuid-Europa, waar het genoemde schadelijke insect telkenjare grote verwoestingen aanrichtte, buitengewoon rijke opbrengsten opgeleverd.

Van de oliehoudende planten worden geteeld en uitgevoerd: koolzaad (Brassira napus oleifera) en leverkruid (Brassisa rapa oleifera), beide in winter- en zomersoorten, voorts ook mosterd (Sinopis alba). De in Polen verbouwde soorten zomer- en winterkoolzaad geven aanzienlijke oogstopbrengsten en vertonen een hoog vetgehalte.

Export van zaaigoed en voedergewassen.

Onder de voedergewassen welker zaden in Polen geteeld en uitgevoerd worden moeten allereerst worden genoemd. klaver (Trifolium sp), lucerne (Medigo sp), wikke (Vicia sativa), gewone erwten (Pisum arvense) en serradella (Ernithopus sp).

Uit de groep der vlinderbloemigen moet de zoete lupine (Lupinus sp) in het bijzonder worden vermeld. De teelt van het zaad van deze lupine gaf reeds voor de oorlog uitstekende resultaten te zien, dit bleek uit de groei van de verbouw van deze plant. Tegenwoordig is de aanplant van lupine ten gevolge van de planmatige ontwikkeling van de zaadteelt aanmerkelijk toegenomen.

Na bevrediging van de sterke binnenlandse vraag leveren de Poolse kwekerijen op het ogenblik aanzienlijke hoeveelheden zaad van dit waardevolle voedergewas aan het buitenland.

Polen exporteert ook belangrijke hoeveelheden voederbietenzaad. De Poolse zaadkwekerijen kweken zaad van voederbieten van de waardevolste soorten, die overvloedige opbrengsten aan wortels en bladeren en een hoog percentage aan droge massa opleveren. Aan het weerstandsvermogen van de geteelde soorten tegen de Cercospera (een voor het blad schadelijk insect) wordt grote aandacht besteed.

Suiker en suikerwaren.

De suikerproductie behoort in Polen tot de oudste takken der industrie. Het onstaan van de eerste suikerfabrieken op Pools gebied reikt terug tot in de eerste helft van de 19e eeuw. De Poolse suikerproductie bedroeg voor de eerste wereldoorlog al 6% van de bietsuikerproductie in de gehele wereld. Voor de tweede wereldoorlog nam Polen in de Europese suikerproductie de vijfde plaats in na de Sowjet-Unie, Duitsland, Frankrijk en Tchechoslowakije.

De door de tweede wereldoorlog in de suikerbietenverbouw en ook in de suikerproductie aangerichte aanzienlijke schade is men snel te boven gekomen, zodat de suikerexport reeds in de jaren 1946/47 weer opgenomen kon worden. Suiker behoorde voor de tweede wereldoorlog tot de belangrijkste exportartikelen van de Poolse landbouw. De grootste kopers van Poolse suiker waren: België, Engeland, Finland, Griekenland, Noorwegen, Roemenië, Zwitserland en Italië. Ondanks het sterk gestegen suikerverbruik in het binnenland is de Poolse suikerindustrie ten gevolge van de steeds toenemende productie in staat, zijn export te vergroten en de kring van zijn buitenlandse afnemers uit te breiden.

Bovendien is de Poolse suikerindustrie in staat melasse en gedroogde en geperste bietensnippers te exporteren.

Men vindt in Polen meer dan 30 fabrieken van suikerwaren, waarvan er enige door de bijzonder hoge kwaliteit van hun producten een wereldnaam verworven hebben. Ongeveer 960 verschillende soorten suikerwerken worden door de genoemde fabrieken op de markt gebracht, hoofdzakelijk de tot de volgende categorieën behorende: bonbons, chocolade, honingkoek en wafels, makronen en derg. Bij de vervaardiging worden de grondstoffen en ingrediënten met bijzondere zorg gekozen, met inachtneming van hun smaakeigenschappen, voedingswaarde en hygiënische eigenschappen.

Alle grondstoffen worden door het in iedere fabriek aanwezige laboratorium onderzocht. Het afgewerkte product wordt nog eens onderzocht door het Staatsinstituut voor hygiëne. Door dit streng gehandhaafde controlesysteem wordt de hoge kwaliteit der producten wat betreft hun smaak en voedingswaarde gewaarborgd. Men hecht ook grote waarde aan een goedverzorgd uiterlijk en aan een hygiënische verpakking. De handhaving van de hygiënische voorschriften bij de vervaardiging en de verpakking van de producten is door de volledige mechanisering van de bedrijven gewaarborgd.

Na de oorlog heeft de export van Poolse suikerwerken het vooroorlogse niveau verre overtroffen.

Gedroogde cichoreiwortels.

Het drogen van cichoreiwortels is in Polen van oudsher bekend. Zo zijn bijvoorbeeld de beroemde cichoreifabrieken in Włocławek in het jaar 1816 opgericht. Een gunstige bodem- en weersgesteldheid heeft, gecombineerd met een eeuwenoude traditie op het gebied van de verbouw en het drogen van cichoreiplanten, de grondslag gelegd voor een buitengewoon winstgevende ontwikkeling van deze industrietak.

Na de oorlog werden nieuwe variëteiten van de cichoreiwortel in bewerking genomen. Dit heeft samen met de tegelijkertijd ingevoerde modernisering der fabrieken een uitbreiding van de productie ten

De Poolse zoetwatervis is zeer smakelijk



gevolge gehad. Een bewijs van deze hoge kwaliteit van de Poolse gedroogde cichoreiwortel is de toenemende export naar Frankrijk, België, Italië, Zwitserland, Oostenrijk, N e d e r l a n d, Finland, De Verenigde Staten enz.

Producten van de gistindustrie.

De voortdurend sterker wordende binnenlandse grondstoffenbasis voor de gistindustrie heeft voor haar ontwikkeling uitermate gunstige voorwaarden geschapen. De bier- en moutproductie is in Polen de belangrijkste tak van de gistindustrie. De uitvoer van brouwgerst en mout vormde reeds voor de oorlog een aanzienlijk deel van de totale export van de Poolse landbouw.

Kort na het herstel van de oorlogsschade aan de grond en aan de moutfabrieken toegebracht, werd met deze export weer een begin gemaakt. Er wordt hoofdzakelijk lichte mout van het Pilsener of Wener soort uitgevoerd. Op de buitenlandse markten is de hoge kwaliteit van de Poolse moutsoorten welbekend. De Poolse gistmiddelenindustrie produceert naast lichte mout ook de donkere voor Münchener bier, benevens moutsoorten voor pharmaceutische doeleinden. De geëxporteerde mout wordt om hem tegen vocht te beschermen in gestandaardiseerde, van een geïmpregneerde bekleding voorziene zakken verpakt. Van andere voor de export geschikte producten van de Poolse gistmiddelenindustrie moeten nog verschillende soorten vruchtensappen en ook mosterd in een grote keuze van smaken worden genoemd.

Het opkopen van eieren door coöperaties



Pootaardappelen.

De aardappelverbouw is in Polen zeer verspreid. De Poolse aardappeloogst bedraagt ongeveer 15% van de wereldopbrengst. Bodemgesteldheid en klimaat hebben samen met de resultaten van jarenlange veredeling van nieuwe aardappelsoorten buitengewoon gunstige voorwaarden geschapen voor een grootopgezette teelt van pootaardappelen in Polen.

Pootaardappelen van Poolse herkomst, waarvan de export teruggaat tot het jaar 1925, hebben een zeer goede naam op de buitenlandse markten.

Polen brengt de volgende aardappelsoorten voort: vroege, middelvroege, middellate, late en zeer late. Naar gelang van het gebruik onderscheidt men: consumptie-, voeder- en industrieaardappelen, (de laatste met een hoog zetmeelgehalte) benevens aardappelen voor alle doeleinden.

Tot de grootste afnemers van Poolse pootaardappels behoorden België, Frankrijk, Portugal, Zwitserland, Italië, Frans-Marokko, Algiers, Palestina, Argentinië, Uruguay en Brazilië. Na de oorlog werd reeds in het jaar 1948 weer een begin gemaakt met de export van pootaardappelen.

De vooroorlogse aardappelsoorten vormden het uitgangsmateriaal voor de teelt van pootaardappelen na de oorlog.

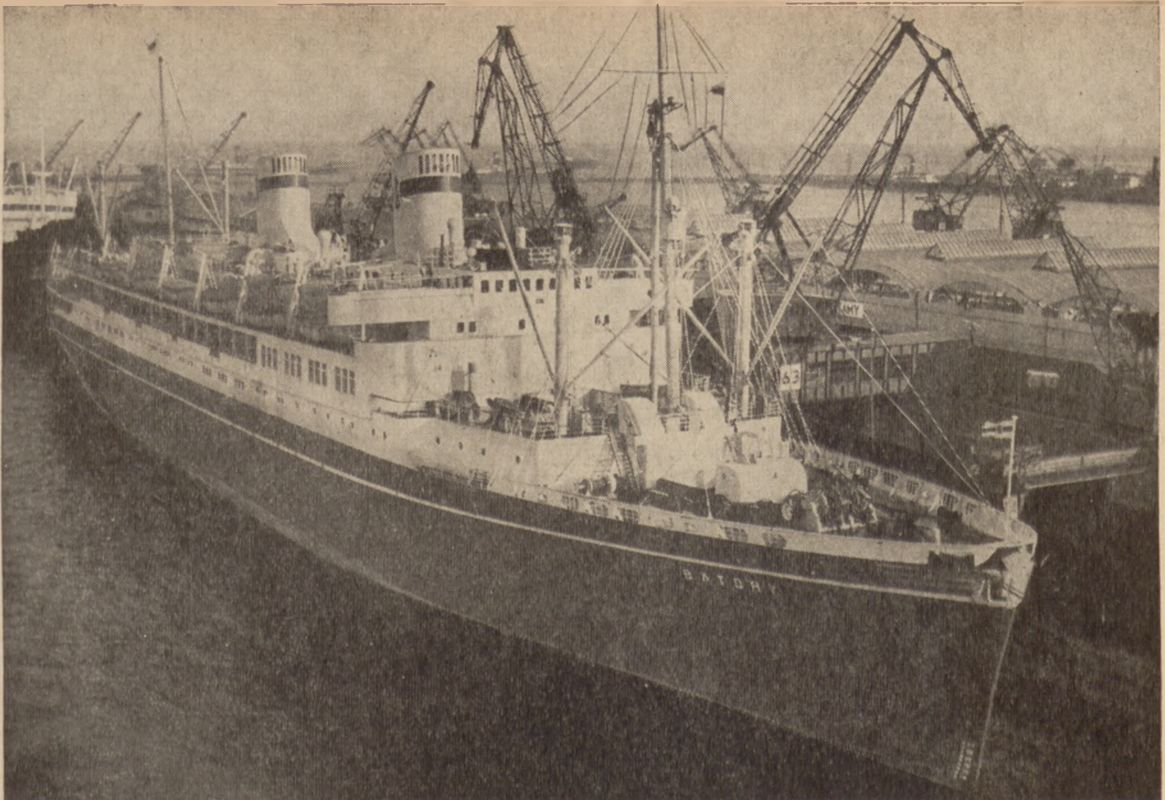
De Poolse verbouwers richten hun aandacht allereerst op het weerstandsvermogen van de aardappels tegen de wratziekte (Synchytrium endobioticum) en tegen de aardappelziekte (Phytophthora), en ook op de voorzorgsmaatregelen tegen ongelijkmatige ontwikkeling en ontaarding van de knollen. De geschiktheid van de pootaardappelen voor de uitvoer wordt op grond van een drievoudige keuring te velde bij de kwekerijen vastgesteld. Bovendien wordt iedere voor de export geschikt bevonden partij poters door speciale toezichthoudende organen nog eens gekeurd. Deze controle strekt zich ook uit over alle met het sorteren en verladen samenhangende werkzaamheden. Afgezien van deze controles worden de poters door organen van de Staatsdienst ter Bescherming van Gewassen op hun gezondheidstoestand gekeurd. Slechts van het „Geschiktheidscertificaat" en de „Herkomst- en Gezondheidsverklaring" voorziene partijen poters worden voor de export toegelaten. Bovendien worden de voor de uitvoer gereedstaande pootaardappelen op de laadplaatsen en in de havens aan een controle van de zijde van de Staatsstandaardiseringsinspectie onderworpen.

Door de hierboven uiteengezette controle-maatregelen wordt aan de buitenlandse afnemers de hoogste kwaliteit van de geleverde waar gegarandeerd.

Producten van de aardappelverwerking.

Ten gevolge van de buitengewoon grote aardappelproductie zijn in Polen de voorwaarden bijzonder gunstig vocr de fabricage van aardappelstijfsel. De productiecapaciteit van deze industrietak heeft een aanzienlijke uitbreiding ondergaan, zodat deze het vooroorlogse peil bijna met het drievoudige overschreden heeft.

De belangrijkste producten voor de export zijn aardappelmeel (vochtigheidsgehalte 15%); dextrine, wit, matgeel, geel en donker (vochtigheidsgehalte: bij wit dextrine 11 tot 14%, bij geel dextrine 10 tot 13%); glocose en aardappelvlokken (vochtigheidsgehalte tot 15%) enz. De producten van de Poolse aardappelverwerking zijn op de buitenlandse markten goed ingevoerd; ze voldoen aan de in de gehele wereld geldende normen en kunnen door hun kwaliteit beantwoorden aan de hoogste eisen van de buitenlandse afnemers.



De Poolse oceaanreus „Batory".

DE POOLSE HAVENS

DE Poolse zeegrens van vóór 1939 was 140 km lang (2,5 procent van de rijksgrens), waarvan bijna de helft gevormd werd door de voor de scheepvaart ongeschikte kustlijn van de Golf van Puck. Op deze kleine kuststrook bezat Polen slechts één behoorlijke haven, Gdynia, die echter verstoken was van een rivierverbinding met het achterland.

In 1945 kreeg Polen zijn historische Westelijke gebieden terug. Zijn huidige zeegrens is ongeveer 500 km, dat is 15 procent van de rijksgrens. Het land bezit thans drie grote havens en een aantal kleinere. Twee bevaarbare rivieren, de Odra en de Wisła, zorgen voor een goede verbinding met het achterland, dat thans een gesloten eenheid vormt.

De nieuwe geografische, politieke en economische omstandigheden bieden Polen alle mogelijkheden voor een alzijdige ontwikkeling van zijn maritieme economie: Polen wordt een zeevarende mogendheid in de volle betekenis des woords.

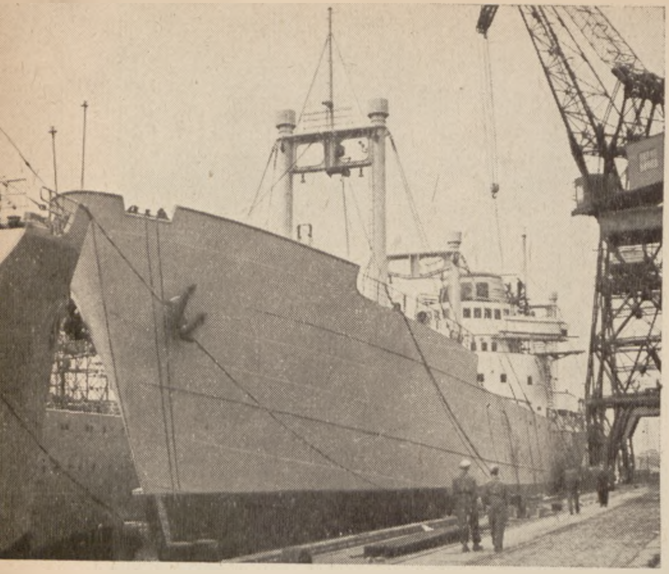
De prestaties van het democratisch Polen zijn ook op dit gebied ongetwijfeld imposant, vooral wanneer wij de aanvangstoestand onder ogen zien: verwoeste en ontvolkte kustplaatsen, vernietigde havens, waarvan er niet één voor onmiddelijke exploitatie geschikt was, gebrek aan elementaire installaties en vervoermiddelen, vernielde spoorrails, tenslotte gebrek aan een behoorlijk kader „maritieme werkers", d.w.z. havenarbeiders, scheepsbouwkundigen, zeelieden enz. Dit behoort thans reeds tot het verleden. Heden bruist het leven op de Poolse kust. De havens draaien op volle toeren. Honderden schepen onder alle vlaggen van de wereld lopen er binnen. Op volle kracht werken de kranen, die millioenen ton goederen per maand overladen. Enorme pakhuizen van rode bakstenen rijzen op. Van de hellingen der Poolse werven worden steeds weer nieuwe schepen te water gelaten; de tonnage van de Poolse handelsvloot overschrijdt het vooroorlogse niveau reeds belangrijk.

De voornaamste plaats in het Poolse zeewezen wordt ingenomen door de havencombinatie Gdynia—Gdańsk, die ontstaan is uit een nauwe organisatorische en economische samenwerking tussen deze twee havens, welke van oudsher onderling concurreerden.

De havencombinatie Gdynia—Gdańsk is met haar regelmatige verbinding met vele buitenlandse havens een belangrijk knooppunt. De combinatie is diep genoeg om toegang te geven aan alle schepen, ze beschikt over goede bunkerkolen, bezit werven voor eventuele reparaties, grote pakhuizen en opslagplaatsen, alle benodigde laad- en losinstallaties en een goed functionnerende haven-, makelaars-, cargadoors- en expeditiedienst.

De met moderne installaties uitgeruste en systematisch uitgebreide havencombinatie, die reeds in 1949 het vooroorlogse frequentieniveau had overschreden, neemt thans, wat de omzet betreft, de eerste plaats aan de Oostzee en de derde in Europa in.

De in belangrijkheid op Gdynia—Gdańsk volgende Poolse haven is het aan de monding van de Odra ge-



Op de werf van Gdańsk worden nieuwe schepen gebouwd. Op de foto zien we het schip Nowa-Huta

legen Szczecin. Vóór de oorlog was dit een kwijnende haven, thans worden hier de Poolse exportkolen verscheept en de ingevoerde ertsen gelost. Ook is Szczecin bij uitstek transitohaven voor de Donaulanden, vooral voor Tchechoslowakije, dat hier een vrije zône bezit.

De opbouw en de uitbreiding van de haven van Szczecin is een van de voornaamste prestaties van de socialistische opbouw. Hier zij slechts vermeld, dat hij van 1947 tot 1949 zijn verschepingscapaciteit verachtvoudigd heeft.

Nauw verbonden met het werk en de ontwikkeling van Szczecin is de haven van Swinoujście, die momenteel tot een grote basis voor de zeevisvangst wordt ingericht.

De adspirant-zeevissers in Stettin aan het oefenen



Naast de grote havens functionneren ook de kleinere. Zij spelen een belangrijke rol bij de economische exploitatie van de kust. In de eerste plaats moet hier de haven Ustka aan de monding van de Słupa worden genoemd. Deze haven bezit o.a. graanelevatoren en werven voor vissersschepen.

De aan de monding van de Parsęta gelegen haven van Kołobrzeg is tamelijk goed uitgerust met installaties, doch moet dringend uitgebreid en gemoderniseerd worden. Evenals Ustka dient Kolobrzeg als hulphaven voor de verscheping van exportkolen. Echter ook in het binnenlandse verkeer groeit hier de frequentie.

Van de overige havens verdienen nog Wladysławowo, een der belangrijkste Oostzeebases voor de zeevisvangst, Darłowo en Łeba vermelding.

Van jaar tot jaar groeit de verschepingscapaciteit, de bevaarbaarheid en de bruikbaarheid der Poolse havens. Dit is te danken aan twee factoren: planmatige investeringen en gestadige verbetering der organisatievormen en der arbeidsmethoden.

De in het kader van het Zesjarenplan opgenomen investeringen omvatten de modernisering van de haven van Szczecin, de bouw van een grote zeevisserijbasis in Swinoujście, de verdere uitbreiding en modernisering der haveninstallaties in de combinatie Gdynia—Gdańsk en in andere havens, de uitbreiding der scheepswerven enz.

Tegelijkertijd worden de nieuwe socialistische organisatievormen der havens versterkt, die aan de ene kant een zo rationeel mogelijke leiding aan hun activiteit verlenen en anderzijds de voorwaarden scheppen voor een gestadige verbetering der arbeidsmethoden, voor een verhoging der productiviteit en een verlaging der verschepings- en transportkosten.

Deze strijd wordt gevoerd door de Poolse arbeider, die zich er van bewust is, dat hij werkt voor het algemeen welzijn en niet voor een Poolse of buitenlandse kapitalist en dat zijn arbeid het vaderland en de zaak van de vrede dient.

In het kader van de socialistische arbeidswedijver hebben de Poelse arbeiders een speciaal snelheidssysteem ontwikkeld voor het laden der schepen. Door dit systeem wordt de ligtijd der schepen in de haven verkort, worden de exploitatiekosten der installaties verlaagd en wordt het geschoolde personeel zo rationeel mogelijk gebruikt.

Hoezeer dit systeem verbreid is blijkt duidelijk uit het feit, dat de Szczecinse kolenhaven in de eerste drie maanden van dit jaar dank zij deze methode 564 schepen kon laden.

Ook in de strijd voor verhoging der arbeidsproductiviteit behalen de Poolse arbeiders grote successen. Zo steeg de arbeidsproductiviteit in de havencombinatie Gdynia—Gdańsk gedurende het laatste kwartaal van het vorige jaar in verhouding tot het derde kwartaal met 30%.

De rationalisatie-actie werpt eveneens goede vruchten af. In het vorige jaar werden er ruim 35 belangrijke verbeteringen ingevoerd, die een besparing van millioenen zloty's betekenen.

Als onderdeel van de socialistische opbouw en nauw verbonden met de arbeid en de ontwikkeling der nationale economie, dienen de Poolse havens het land: zij vervullen belangrijke functies in de handelsbetrekkingen met het buitenland. Zij dienen ook als doorgangsposten in de buitenlandse handel met de volksdemocratieën van het Donaubekken, waarmee Polen door hechte vriendschapsbanden is verbonden. Zij vormen tenslotte een belangrijke factor bij de verdieping der vreedzame samenwerking tussen de volkeren.



Een kijkje op Wałbrzych

De Mijnwerkersstad Wałbrzych

De oude Slavische nederzetting uit de elfde eeuw, later de stad en machtige vesting der Silezische Piasten-vorsten is in de negentiende eeuw tot grote ontwikkeling gekomen. Hier in Wałbrzych en omgeving werden rijke kolenlagen ontdekt. Tegelijkertijd ontdekten balneologen in de bergen, die Wałbrzych aan alle kanten omringen, verschillende geneeskrachtige bronnen. Zo groeide er een grote mijnindustriestad met sanatoria voor asthma-lijders in de voorsteden.

Aangezien de kolen uit het bekken van Wałbrzych als de beste cokeskolen van Europa gelden, verrezen er bij de mijnen grote metallurgische fabrieken, cokesfabrieken en electrische centrales. Slechts de „oude stad" behield haar typisch oud karakter. Het overige deel van Wałbrzych bestaat uit op schilderachtige, groene heuvels gelegen villawijken, waartussen zich de delen der nieuwe stad en de mijn- en fabrieksterreinen bevinden. Wałbrzych heeft een uitstekende verbinding niet alleen met de andere steden van Beneden-Silezië, maar met het gehele land.

Toen Polen in 1945 Beneden-Silezië en het bekken van Wałbrzych herkreeg, begon het terstond aan de modernisering en uitbreiding der kolenmijnen. De grootste moeilijkheid leverde het transport op. Daar de mijnen in de bergen liggen, was het vervoer der kolen niet eenvoudig. Daarom werd er een heel net van spoorrails aangelegd, waardoor de kolen regelrecht naar de cokesfabriek of naar de kolenwagons kunnen worden vervoerd. Ook aan de mechanisatie der mijnen wordt voortdurend gewerkt. Het particulier-kapitaal, de vroegere eigenaar der Wałbrzychse mijnen, had dit werk uit winstbejag verwaarloosd. De arbeidsbeveiliging werd eveneens aanzienlijk verhoogd door verbetering van het ventilatiesysteem in de mijnen, door de bouw van nieuwe schachten, en door volledige electrificatie van alle onderaardse installaties. Heden zijn de Wałbrzychse kolenmijnen even veilig als die in Boven-Silezië, terwijl de ongevallenstatistiek van voor de oorlog in dit bekken het hoogste cijfer aanwees van geheel Midden-Europa.

Polen heeft ook de cokesfabrieken en electrische centrales van Wałbrzych uitgebreid. De voortreffelijke hoogovencokes uit Wałbrzych nemen een belangrijke plaats in de Poolse export in en dienen tevens voor de uitbreiding der inheemse hoogovenindustrie. De elec-

Het aspect van de kolenmijnen in het Silezische industriegebied





Bij het verplaatsen van een transportband in de mijn

trische centrales van Wałbrzych voorzien alle machines en alle steden van Beneden-Silezië van stroom en licht.

Ondanks het feit, dat de mijnwerkers en andere arbeiders steeds verreweg de meerderheid van de bewoners der stad uitmaakten, woonden zij vóór de oorlog slechts in grote huurkazernes, die door de mijnen en fabriekbezitters waren opgericht. De woningen daar waren donker en verstoken van zon en groen. De fraaie villawijken der stad en der omliggende badplaatsen daarentegen werden bewoond door de rijken — de industriëlen, de directeurs en groothandelaren. Thans telt Wałbrzych bijna 100.000 inwoners, dat is meer dan vóór de oorlog, maar niettemin is de woningtoestand der werkende klasse in deze stad aanzienlijk beter dan vroeger. De luxueuze villa's met hun overdadige rozentuinen en wijngaarden, zijn verbouwd. Van één woning met tientallen kamers heeft men een paar prettige en comfortabele woningen voor mijnwerkersgezinnen gemaakt. Zo wordt ook het merendeel der villa's van het nabijgelegen Szczawno Zdrój heden door mijnwerkers bewoond. Een prachtige tram-, trolleybus- en autobusverbinding maakt het iedereen mogelijk even buiten de stad te wonen, wat natuurlijk veel gezonder is.

Ook de badplaatsen in de omtrek zijn thans voor het grootste deel voor mijnwerkers en andere arbeiders bestemd. In Szczawno Zdrój bestaat zelfs een nachtsanatorium, waar de mijnwerkers op dreef komen, zonder dat zij hun arbeid hoeven te onderbreken.

Van de in Wałbrzych werkende mijnwerkers wordt een belangrijk deel gevormd door gerepatrieërden uit Frankrijk, die vooral door deze groene, in de bergen gelegen stad werden aangelokt. Vroeger, vóór de oorlog, moesten jaarlijks vele Polen werk gaan zoeken in het buitenland; de meesten werden daar het slachtoffer van de uitbuiting van het grootkapitaal. Zij keerden als oude, zieke mensen naar Polen terug om daar hun armzalig bestaan voort te zetten. Dat behoort nu tot het verleden! Alle gerepatrieërden uit Frankrijk krijgen passend werk. Velen van hen nemen reeds, dank zij hun grote vakkennis, hoge functies in zoals die van mijnopziener of zelfs zijn ze leden van de directie, functies waarvan zij in Frankrijk of België niet hadden durven dromen! Vrijwel allen zijn eigenaar geworden van comfortabele gezinswoningen in de nieuwe arbeiderswijken of elders in Wałbrzych. Zij die onder de vreselijke arbeidsvoorwaarden in de primitieve, verouderde Franse mijnen hun gezondheid verloren hebben, worden met de grootste zorg verpleegd en krijgen na hun genezing geschikt werk boven de grond, dat hun gezondheid niet schaadt.

De kinderen van mijnwerkers, die uit Frankrijk zijn gerepatrieerd of die reeds in Polen zijn geboren, gaan op vrolijke, zonnige kleuter- en lagere scholen. De staat stelt hun in de gelegenheid zelfs op hogescholen geheel gratis te studeren. Welk een verschil tussen de sociale verhoudingen van deze kinderen en hun ouders! Zij zullen de mooiste jaren van hun leven niet zwervend in het buitenland doorbrengen op jacht naar een stuk brood. Zij zullen steeds arbeid en geluk in hun eigen vaderland vinden.

Brief uit Polen

Mei, de maand der ontluikende lente, heeft in Polen een bijzondere schoonheid. Hij is thans schoner dan ooit met zijn groen en zijn bloemen, met de zonnige muren der nieuwe gebouwen, met het vrolijk gelach der gelukkige kinderen en het levend rhythme der arbeidersliederen. Een blijde Meimaand voor de bouwers der toekomst.

... Blij en trots hebben wij dit jaar de feestdag van de Eerste Mei gevierd. In het gehele land vonden in dorp en stad, machtige, enthousiaste manifestaties plaats. Bevrijd en verenigd in het grootse werk van de opbouw van het socialisme, heeft het Poolse volk op deze dag zijn successen gedemonstreerd; zijn vredeswil, zijn solidariteit met de vredesstrijders der gehele wereld en zijn haat tegen de oorlogsstokers gemanifesteerd.

Aan de grote optocht door de uit de puinhopen herrezen straten van Warszawa namen 400.000 bewoners der hoofdstad deel. In Łódż hielden 350.000 mensen een machtige manifestatie, zoals deze stad nog nooit had aanschouwd. De oude Piastenstad Wrocław bracht 215.000 man op de been. Enorme massa's arbeiders, boeren en intellectuelen, mannen, vrouwen en jongeren namen deel aan de feestelijkheden in de mijnstreek Silezië, in Szczecin, aan de Oostzeekust, in Kraków, Poznań en andere steden, in duizenden stadjes en dorpen. Deze ware volksfeestdag werd besloten met vrolijke, opgewekte spelen, voorstellingen van artisten en sportmanifestaties.

Aan deze Eerste Mei was een even imposante manifestatie voorafgegaan, en wel de massale meldingen van volbrachte verplichtingen, die het werkende volk ter ere van de zestigste verjaardag van onze geliefde president Bierut op zich had genomen. De voorbereidingen tot de 1-Mei-viering zouden niet compleet zijn geweest, de feestelijk versierde straten der steden zouden er minder blij hebben uitgezien, indien het werkende volk deze grote daad niet had volbracht.

Reeds in April ontving de president van het personeel van de Wrocławse Wagonfabriek, Pafawag, het bericht, dat men het productieplan had overschreden met een extra productie ter waarde van ruim 1.330.000 złoty. Uit alle hoeken van het land stroomde een golf van dergelijke berichten binnen. 320.000 mijnwerkers, 124.000 hoogovenarbeiders, 250.000 spoorwegarbeiders, honderdduizenden arbeiders en technici van andere bedrijven, de bewoners van tienduizenden dorpen, het gehele werkende volk van Polen, allen hebben duidelijk blijk gegeven van hun vaderlandsliefde en hebben in de persoon van hun president, als het symbool van hun Feestdag, de vrede en het socialisme geëerd.

Men heeft zich gehaast met de bouw van talrijke woningblokken, industriële en culturele objecten, men heeft ter gelegenheid van de 1e Mei het arbeidstempo versneld, in elk bedrijf heeft men een besparing van tienduizenden złoty's bereikt, men heeft nieuwe aggregaten van machines in gebruik genomen, men heeft de productie met nieuwe takken uitgebreid.

De Poolse lente is mooi. De bruisende arbeid maakt haar zo mooi. Omstreeks 20 April was het plan voor het eerste kwartaal van 1952 verwezenlijkt en wel in vele takken der industrie met meer dan 100 procent.

De doeltreffende voorbereiding tot de zaaiactie, de uitbreiding en modernisering der dorpen e.d. zijn belangrijke factoren bij de uitvoering van het Zesjarenplan. Wij worden ons steeds meer bewust van onze kracht, want er komen steeds meer mensen, die de tijd hebben ingehaald, d.w.z. die reeds hun taken voor de komende jaren volbrengen.

Het is in Polen reeds een vaste traditie geworden, dat op 3 Mei de Boekenweek begint. Deze actie beoogt niet slechts de verspreiding van het boek, maar omvat het gehele culturele leven.

Het is de moeite waard door de straten der steden te lopen of een clubgebouw in een dorp binnen te kijken, waar speciale boekenstalletjes zijn opgesteld en waar allerlei artistieke manifestaties plaats vinden.

Nog nooit is er in Polen zulk een belangstelling geweest voor litteratuur, nog nooit zijn de werken van Prus, Sienkiewicz, Gorki, Dickens, Shakespeare, Balzac, Stendhal, Tolstoy en vele andere klassieke en moderne, zowel Poolse als buitenlandse schrijvers, zo populair geweest. Nog nooit zijn de talrijke tentoonstellingen, concerten en toneeluitvoeringen zo druk bezocht als thans.

De enorme ontwikkeling van het culturele leven uit zich o.a. in het aantal van 30 millioen titels van boeken met een totale oplage van 450 milioen exemplaren, uitgegeven in de loop van 7½ jaar. Vóór de oorlog heeft de totale oplage aan verschenen boeken in Polen gedurende 20 jaar het bedrag 400 millioen niet overschreden. Er worden thans 10 maal zoveel leerboeken en 12 maal zoveel wetenschappelijke werken uitgegeven als vóór de oorlog.

De liquidatie van het analfabetisme, de ontwikkeling van onderwijs en cultuur op het platteland, waar men op het ogenblik de beschikking heeft over 12.000 clubgebouwen, waar 6.500 toneel-, zang- en dansgezelschappen bestaan, waar ruim 34.000 bibliotheken en boekencentrales zijn opgericht, — dit zijn geweldige schreden in onze strijd voor de verspreiding van cultuur en voorlichting.

Het is een genoegen om te zien, hoe het in de boekenzaken wemelt van de kopers. Onder hen vinden wij vele ouderen, voor wie boeken nooit in hun bereik hadden gelegen en die thans vol eerbied de ingebonden delen van de biografie van Leonardo da Vinci in de hand nemen, en men ziet ook vele over de kleurige omslagen gebogen, geestdriftige kinderen, die vroeger stellig de school niet hadden kunnen doorlopen.

Onze lente heeft een vriendelijk aangezicht. Dit zagen, bij hun reizen dwars door het land, de vertegenwoordigers van verschillende volken, de wielrenners van de 16 equipes, die deelgenomen hebben aan de Grote Vredesrit Warszawa—Berlijn—Praag. Hen wachten nieuwe indrukken, maar zij zullen stellig de vriendelijke ontvangst, die de bevolking van Warszawa, Łódż, Wrocław en Zgorzelec hun heeft bereid, niet vergeten. Langs het gehele traject werden zij toegejuicht door honderdduizenden vrienden. Overal werden zij begroet door mensen, wier hart vervuld was van een gevoel van broederschap en solidariteit tegenover de deelnemers aan deze machtige manifestatie voor vrede en vooruitgang.

DE VIERING VAN HET BOERENFEEST IN POLEN

Op 1 Juni werd in Polen het traditionele boerenfeest gevierd, waaraan in de steden en dorpen de boerenbevolking en delegaties van arbeiders, die gekomen waren om de solidariteit tussen de arbeidersklasse en de werkende boeren uit te drukken, deelnamen. Verschillende redenaars van de Verenigde Boerenpartij en van de Ver. Poolse Arbeiderspartij wezen op het aandeel van de boerenmassa's in het vreedzame werk van de opbouw van het nieuwe Polen. Zij prezen de vaderlandsliefde, de toewijding en ijver van de boerenbevolking en brachten in herinnering de vooruitgang op politiek, sociaal, economisch en cultureel gebied, die de nieuwe staat heeft gebracht en waarvan ook vooral de boerenbevolking profiteert.

De kranten wijzen op de speciale betekenis, die het traditionele boerenfeest dit jaar heeft.

„Ieder jaar," zo schrijft het Katholieke dagblad „Słowo Powszechne", „Het Algemene Woord", „vieren de werkers van het land met Pinksteren hun feest, het Volksfeest. Maar dit jaar heeft deze viering een zeer speciale betekenis. Allereerst omdat zij samenvalt met de 20e verjaardag van de revolutionaire boerendemonstraties te Lapanów, Leśnó, Jadów en elders, en met de 15e verjaardag van de grote boerenstaking van 1937 tegen een stelsel van armoede en onderdrukking, een staking die het uitgangspunt werd voor de samenwerking van arbeiders en boeren in de strijd tegen de reactie. Maar ook staat die bijzondere betekenis in verband met het feit, dat het Poolse platteland een grote taak en verantwoordelijkheid zijn opgelegd door het Zesjarenplan en dat het voor de noodzakelijkheid is gesteld, de moeilijkheden van het ogenblik in de landbouw te boven te komen en de productie op te voeren, om zodoende de achterstand in te halen, die de landbouw heeft bij de prachtige vooruitgang van onze industrie. Daarom zullen de grote leuzen dit jaar op het feest van onze boerenbevolking zijn: opvoering van de opbrengst per hectare, vergroting van de veestapel, invoering en ontwikkeling van betere landbouwmethoden.

Het blad van de Verenigde Boerenpartij „Wola Ludu" „De Volkswil", schrijft dat, in tegenstelling met de optochten van vóór de oorlog, die een gedrukte en uitgehongerde indruk maakten, die van thans een levend bewijs zijn van de vooruitgang, die sindsdien is bereikt:

„Hoe geheel anders zijn de voorwaarden, waaronder de werkers van het platteland thans hun feest vieren! De landbouwhervorming heeft een eeuwenlang onrecht hersteld door het onteigenen van de grote landgoederen. Millioenen boeren hebben hun overbevolkte dorpen verlaten en zich met hun gezinnen gevestigd in de streken van het Westen, terwijl anderen, naar de steden zijn getrokken en in de industrie een broodwinning hebben gevonden in bestaansmogelijkheden, die aan de huidige eisen der beschaving beantwoorden. Voor de eerste maal in de geschiedenis van ons volk is de plaag van het analphabetisme gelikwideerd, terwijl honderdduizenden boerenzoons en dochters middelbare en hogere scholen bezoeken of deze reeds hebben verlaten met een diploma, en werk vinden in het beroep waarvoor zij zijn opgeleid."

En het blad van het Vakverenigingsbestuur „Glos Pracy" = („De stem van de Arbeid"), legt de nadruk op het verbond van boeren en arbeiders, dat het beschouwt als „het stevige fundament van het nieuwe Polen," want het Zesjarenplan, dat de industriële zowel als de agrarische grondslag moet leggen voor het land, kan slechts worden vervuld door een hechte samenwerking tussen de werkers van de steden en van het platteland. Dit Volksfeest is dus tegelijk het symbool van de overwinning over het verleden en de bevestiging van de wil om een toekomst op te bouwen in overeenstemming met de belangen der werkende massa's.

Feestelijke optocht der boeren in het dorp Łapanow



De popularisering van de literatuur in het Democratisch Polen heeft op levendige wijze plaats. Om hun scheppingen met het leven in verbinding te brengen, begeven de schrijvers, dichters en denkers zich onder het volk in de fabrieken, de mijnen en op de werven en ook in de dorpen. Wij zien op de foto de schrijver Jan Wictor in gesprek met de boer Twarug. Jan Wictor moet materiaal hebben over de stakingsbewegingen in de jaren 1937—1938





Het is prettig in de school te Nowa-Huta. Al kunnen de kleintjes nog niet lezen, ze bladeren toch graag in bontgekleurde boekjes.



De popularisering van het boek is de practische verwezenlijking van de burgerrechten en de sleutel tot wetenschap en cultuur. Dit alles wordt gewaarborgd door art. 62 van het ontwerp der nieuwe Poolse grondwet. Op de foto zien we het Huis van het Boek, waar jonge mensen de nieuwe geïllustreerde uitgave van Mieckiewicz' meesterwerk Pan Tadeusz bewonderen



Een Boekenstalletje in de Stalinlaan te Warszawa

DE CIJFERS SPREKEN

IN November van het jaar 1935 organiseerde het toenmalige kapitalistische Polen een „boekenweek" onder het protectoraat van President Mościcki. Het voor de oorlog verschijnende weekblad „Swiat" (De Wereld) schreef toen het volgende over deze boekenweek. „In speciale diagrammen werd het nut en de behoefte aan boeken geïllustreerd. Maar deze statistieken konden iemand alleen maar het schaamrood naar de wangen jagen. Er bleek toch, dat er in sommige steden per jaar per bewoner een half boek wordt gelezen. En nog treuriger beeld geven de platelands-districten te aanschouwen. Aldaar toch leest de bewoner één boek in de loop van zijn hele leven. Dit nu zijn angstwekkende feiten". Op dezelfde pagina's van „Swiat" vinden we een interview, dat Dr Olechowski aan enkele in Warszawa gevestigde uitgevers verleende. „Ik moet schrijven over de „Poolse boekenweek" aldus verklaarde Dr Olechowski, maar bij mij dringt zich de titel „Tragedie" op, want waar we inderdaad over moeten spreken is dit, dat de ene helft van de Poolse bevolking niet weet, wat een boek is, erwijl de andere helft niet weet, waarvan zij het moet kopen".

Welk een ontzaggelijk verschil bestaat er nu toch tussen de huidige Poolse situatie in vergelijking met die, toen in ons land het kapitalistische regime heerste. De in Polen voltrokken culturele revolutie is in ieder Pools dorp, in iedere stad, in iedere nederzetting, in iedere familie te aanschouwen. De nu pas afgelopen jaarlijks terugkerende dagen van ontwikkeling, boek en pers, openbaarden en verkondigden een nog ontzagwekkender ommekeer.

We hoeven alleen maar enkele cijfers aan te voeren om te doen uitkomen welke resultaten de Poolse pers en het Poolse boek in de loop van de 7-jarige ontwikkeling hebben behaald.

In het jaar 1939 bedroeg de courantenoplaag 900.000 exemplaren. In het jaar 1951 was deze gestegen tot 6.150.000 dat is dus 7 keer zoveel, en als men het aantal inwoners in Polen van het jaar 1939 met dat van 1951 vergelijkt, dan is die toename van het courantengetal nog groter.

De globale oplaag van tijdschriften, die van 4—52 keer in het jaar verschenen, groeide van 63.240.000 exemplaren (in 1945) tot 365.000.000 exemplaren (in 1951).

In het hedendaagse Polen werden tot April 1952 30.052 boeken in een oplaag van 450.000.000 exemplaren uitgegeven.

Voor de oorlog bestonden er in Polen 35.995 bibliotheken met 22.000.000 delen, tegenwoordig (ongeacht het feit dat 88% van de boekerijen tijdens de oorlog verwoest werd) bestaan er in Polen 85.000 bibliotheken met 55.000.000 delen.

Hoe populair de Poolse radio is en welke rol hij speelt kan men al opmaken uit het feit, dat hij ongeveer 500 brieven dagelijks ontvangt.

Als het over de pers gaat, dan dient vooral gewag te worden gemaakt van de ontwikkeling onder de vrouwen. Zo verschijnt b.v. het vrouwenweekblad „Przyjaciółka" (De Vriendin) in een oplaag van 2.000.000 eremplaren.

Eenzelfde ontzaggelijke ontwikkeling valt op het platteland te constateren; de boeren hebben niet alleen meer weekbladen en vakbladen, maar ze lezen ze ook en zij schrijven naar de bureau's; zo ontvangt b.v. het boerentijdschrift „Gromada" maandelijks 6000 brieven van de boeren. Hierbij verdient nog uitdrukkelijk te worden vermeld, dat het getal arbeiders-boeren-correspondenten in het jaar 1952 20.000 bedroeg.

In de loop van de laatste 2 jaren zijn in Polen ongeveer 40.000.000 exemplaren van leer- en schoolboeken gedrukt. Drie weekbladen voor de schoolkinderen worden verspreid in oplagen van ruim 12.000.000 exemplaren.

Dit zijn de „Iskierki (Vonkjes) de Płomyczek (Het vlammetje) en de Płomyk (de Vlam).

Natuurlijk kunnen al die cijfers de totaliteit van het probleem niet omvatten of uitputten. De lijst van statistieken die een voorstelling geven van de kolossale veranderingen en resultaten op het gebied van ontwikkeling en cultuur is dan ook onuitputtelijk.

Het welsprekendste bewijs echer van de mate, waarop de volksregering de aangelegenheid „algemene volksontwikkeling en cultuurintensivering" ter hand neemt is het feit, dat ruim ¼ van het volksbudget (25,72%) bestemd is voor sociale en ontwikkelingsdoeleinden. Tegenwoordig zijn er in Polen geen analphabeten meer. In het jaar 1955 zal er vrijwel niemand meer zijn, die geen boek zal lezen, die het theater niet bezoekt, die niet in de bioscoop komt, die zich niet interesseert voor het culturele leven.

Doch de culturele veranderingen beperken zich niet tot die van quantitatieve aard. De waarheid, het schone en de waardigheid van de opvoeder — zietdaar wat men eist van alle vormen van de maatschappelijke invloed uitoefenende instanties. Van de pers, van de literatuur, van de radio, van de kinomatographie, van het theater en juist dit garandeert aan de culturele veranderingen zulke reusachtig quantitatieve successen.

De grote taken van de culturele revolutie worden in steeds breder kringen gerealiseerd — iedere dag brengt weer nieuwe resultaten.

Ter bescherming van deze resultaten — ter bescherming vooral van het meest waardevolle goed, het menselijk leven, roept het Polen van heden een „neen" toe aan degenen, die op oorlog aandrijven en het stelt zich beslist in de rij van al die volken, die consequent de vrede verdedigen.

Het Poolse Barnsteen

IN de mythologie vindt men talrijke verhalen, die betrekking hebben op barnsteen, wel een bewijs hoe beroemd dit in de oudheid al was. De mythologie ziet in het barnsteen de tranen van de zusters van Phaeton, zoon van de Zon (Helios), die alle zeven na de dood van haar broeder in populieren waren veranderd en tranen van barnsteen vergoten.

Op één punt komen de mythologische verhalen overeen met de werkelijkheid, nl. dat het barnsteen van plantaardige oorsprong is.

Het barnsteen is een fossiel van coniferen, die honderdduizenden jaren geleden in het tertiaire tijdperk groeiden. De verdeling van landen en zeeën was toentertijd een andere dan tegenwoordig.

De Oostzee vormt de rijkste bron van barnsteen (de baai van Gdańsk). Het barnsteen, dat men daar vindt, wordt door de golven op het strand geworpen. Maar het komt eveneens voor in de alluviale lagen van de Oostzee-kust. Polen is de voornaamste exporteur van barnsteenartikelen. De traditie van deze export reikt tot de oudheid terug, zoals ook de historische naam „barnsteen weg" bewijst een heirbaan, die liep van Rome over Wenen naar de baai van Gdańsk. De Romeinse kooplieden ondernamen moeilijke en gevaarlijke tochten, om dit „goud van het Noorden" — zoals het in Rome vanwege zijn kleur en glans werd genoemd — te gaan halen.

Evenals vroeger wordt barnsteen tegenwoordig hoofdzakelijk gebruikt in de kunstnijverheid. Polen kent een grote verscheidenheid van deze bijouterieën: kettingen, armbanden, oorknopjes, broches, ringen, manchetknopen, knopen en allerlei fantasie-voorwerpen als doosjes, scheepjes, enz.

De productie kan op twee manieren plaats vinden:

1e. Na de grondstof oppervlakkig te hebben bewerkt, vervaardigt men halskettingen, „Havana's" genaamd, die de oorspronkelijke kleur van het onbewerkte barnsteen bezitten;

2e. Wordt de grondstof daarentegen zorgvuldig bewerkt, dan krijgt men dof en doorschijnend barnsteen. De voorwerpen van geslepen barnsteen van hoge kwaliteit moeten aan een speciale bewerking worden onderworpen. Bovendien maakt men ook nog voorwerpen van geperst barnsteen.

Het verschil in grondstof en in bewerking maakt, dat de bijouterieën van barnsteen aan zeer veeleisende smaken kunnen voldoen.

Vermelden we ten slotte dat barnsteen ook kan worden gebruikt als:

1e. belangrijk element bij het bereiden van wierook;
2e. grondstof voor de pharmaceutische industrie;
3e. grondstof bij de fabricage van vernis van hoge kwaliteit en waarde, terwijl barnsteen in geperste vorm kan worden gebruikt bij de electrostatische industrie.

Afgescheiden van de rijke barnsteenlagen aan de kust van de Oostzee heeft men dergelijke lagen ook in het binnenste van de aarde ontdekt, n.l. in het dal van de Narew.

Men stelt thans onder leiding van het Museum voor Grondonderzoek te Warszawa en van de Poolse Geographische Vereniging geologische onderzoekingen bij Nowogrod aan de Narew, waar men nieuwe lagen denkt te vinden.

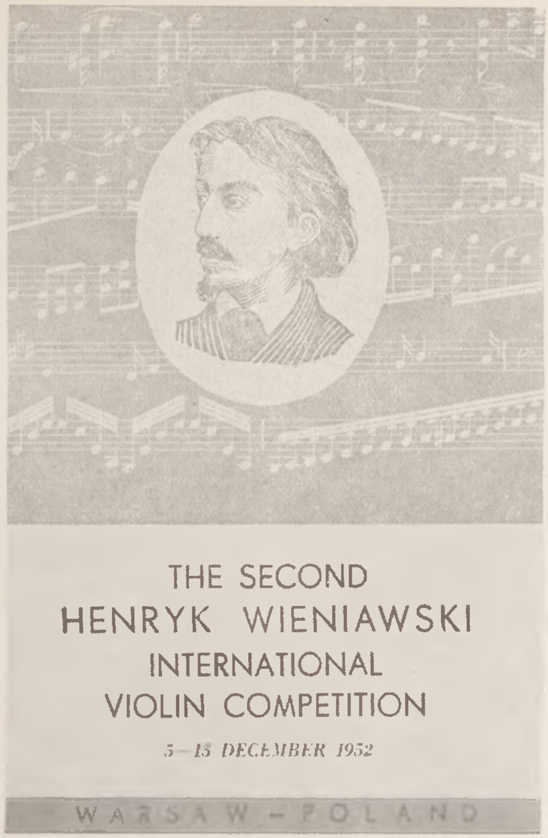
Polders in de delta van de Wisla

DE drooglegging van de Beneden Zuławie, in de delta van de Wisła, (die op het eind van de oorlog door de terugtrekkende Duitse troepen geheel onder water werd gezet) was een van de zwaarste taken, waar de Poolse ingenieurs zich voor zagen gesteld: van een oppervlakte van 150.000 ha waren 90.000 ha weer door de zee overstroomd. De dijken van de Wisła, van zijn zij-armen en kanalen, waren op verschillende plaatsen vernield. Dit was eveneens het geval met de sluizen, pompstations, hoogspanningskabels, bruggen, wegen, enz. Enige jaren geleden werd in een buitenlands persorgaan de mening verkondigd, dat Polen in geen honderd jaar de Beneden Zuławie zou kunnen droogleggen bij gebrek aan economische middelen, aan de noodzakelijke machines en aan bekwame ingenieurs. Deze mening vindt men terug in het rapport van 1845 van de Internationale Landbouworganisatie van de Ver. Naties, dat het ook als onmogelijk beschouwde, onder de gegeven omstandigheden de Beneden Zuławie te herstellen.

Men begon met het herstel in Juni 1945. In de eerste fase kwam men gereed met het herstel van de dijken en de dammen, van 200 km hoogspanningskabel en 135 pompstations. Toen het water was gezakt, constateerde men dat de kanalen en sloten (samen van een lengte van 20.000 km) voor het merendeel waren beschadigd en dichtgegooid! Langs de Wisła en zijn zij-armen zijn 118 km dijken en havenhoofden aangelegd of hersteld. In 1950 was het voornaamste werk van de drooglegging van de Beneden Zuławie gereed. De dijken, die langs de zee waren aangelegd om springvloeden en stormen tegen te houden, zijn thans verhoogd en versterkt.

De gehele streek is thans drooggemaakt en in exploitatie; er is geen geïnundeerd of braakliggend land meer. De opbrengst van het graan is bijna dubbel zo hoog als vóór de inundatie. Er wordt nu gewerkt aan de verwezenlijking van een nieuw plan: het samenvoegen van verschillende kleine polders tot één grote. Deze maatregel bleek noodzakelijk, omdat de mechanisatie van de landbouw en het snelverkeer belemmerd werden door de oude verdeling van de grond. Er waren veel te veel sloten, de oppervlakte der akkers liep uiteen en was in doorsnee te klein: van 0,4 tot 2,5 ha met een gemiddelde van rond 1,3 ha. Sommige akkers hebben 215 m sloot op elke ha. Dat is een verlies van 12,5% bebouwbare oppervlakte. Bij de reorganisatie van de polders zal men van dit beginsel uitgaan: de afwatering door de greppels zal worden aangepast aan de helling van het terrein, tevens zal hun lengte worden ingekort en de kanten zullen worden verhoogd, terwijl het totaal aantal sloten zal verminderen.

Een deel der akkers zal worden verdeeld, zodat er stukken van 500 m lengte zullen ontstaan met een oppervlakte van 5 ha; de rest zal een oppervlakte krijgen van 9 ha. De sloten zullen waterpas worden gemaakt en gedeeltelijk worden vervangen door een stelsel van afwatering door ondergrondse kanalisatie. Zo zal door de vreedzame arbeid van het Poolse volk de snelle mechanisatie van de Poolse landbouw ook in de polders van de Beneden Wisła nu voltooid kunnen worden.



Internationaal Vioolconcours

te Warszawa van 5—15 December 1952

I. Het IIe Internationale Viool-concours „Henryk Wieniawski" zal plaats vinden te Warszawa van 5 tot 15 December 1952. Violisten, die op 4 December 1952 de leeftijd van 32 jaar nog niet gepasseerd zijn, kunnen aan dit concours deelnemen. Voor vroegere gevangenen van fascistische concentratiekampen en krijgsgevangenen is deze leeftijdsgrens verhoogd tot 35 jaar.

II. De candidaten kunnen zich laten inschrijven tot 30 Sept. 1952 bij het Secretariaat van het Internationale Vioolconcours „Henrijk Wieniawski" — Warszawa (Polen), Krokowskie Przedmieścіe 15/17, onder toevoeging van:

a. een nationaliteitsbewijs
b. een levensbeschrijving
c. 3 foto's
d. een geboortebewijs
e. stukken die het bewijs leveren van hun muzikale vorming (muziekstudie, eventueel muzikale activiteit.)

III. De candidaten, wier inschrijving voor het concours aanvaard wordt, ontvangen bericht voor 13 October 1952.

IV. Het concours omvat 2 proefspelen. Het programma van het eerste proefspel bevat de volgende verplichte werken:

1. J. S. Bach — Grave en Fuga uit de Sonate in a kl. t. voor vioolsolo.
2. Henryk Wieniawski — Concert in d kl. t. (1e deel met piano).
3. Henryk Wieniawski — Een van de caprices uit „l'Ecole Moderne".
4. Karol Lipiński — Een van de caprices.
5. Karol Szymanowski — Een van de hieronder genoemde werken ter keuze van de candidaat:
   a. Nocturne en Tarantella.
   b. La Fontaine d'Arétuse.
   c. Harnasie (Boerendans).
6. Een werk ter keuze van de candidaat uit:
   a. Aleksander Zarzycki — Mazurka.
   b. Henryk Wieniawski — Polonaise in A gr. t.
   c. Henryk Wieniawski — Polonaise in D gr. t.
   d. Henryk Wieniawski — Scherzo Tarantelle.
7. Een werk ter keuze van de candidaat uit:
   a. Adam Andrzejewski — Burlesque.
   b. Roman Statkowski — Cracovienne.
   c. Grażyna Bacewicz — Oberek.
   d. Grażyna Bacewicz — Caprice polonais (voor viool solo).
   e. Stanislaw Wiechowicz — Mazurka.
   f. Artur Malawski — Mazurka.
   g. Artur Malawski — Burlesque.

8. Een werk ter keuze van de candidaat.
Het tweede proefspel voor het Concours voor de candidaten, die met goed gevolg het 1ste proefspel voor het Concours hebben afgelegd, bevat de uitvoering met orkestbegeleiding van een van de volgende werken:

a. Mieczyslaw Karłowicz — Concert voor viool.
b. Karol Szymanowski — 1ste concert voor viool.
c. Karol Szymanowski — 2de concert voor viool.

V. Het Concours zal voor het publiek toegankelijk zijn.

VI. Er zullen vijf prijzen toegekend worden na afloop van het Concours ten bedrage van:

1e prijs	25.000,— zł.
2e prijs	20.000,— zł.
3e prijs	15.000,— zł.
4e prijs	10.000,— zł.
5e prijs	7.500,— zł.

en bovendien nog 15 prijzen van 2000 zł. (1 zł. = *f* 0.95.).

VII. Alle mededingers aan het 2de proefspel voor het Concours zullen een herinneringsdiploma ontvangen. De jury van het Concours behoudt zich het recht voor de samenstelling en het aantal der prijzen te wijzigen. Op de beslissing van de jury is geen beroep mogelijk. Na afloop van het Concours zullen de mededingers, die zich hebben onderscheiden, verschillende concerten in Polen geven.

VIII. Eminente Poolse en buitenlandse musici (vioolsolisten) zullen uitgenodigd worden in de jury zitting te nemen. De lijst van juryleden zal voor de opening van het Concours gepubliceerd worden.

IX. De prijzen zullen aan de deelnemers van het IIe Internationale Vioolconcours „Henryk Wieniawski" worden uitgereikt tijdens een feestconcert, te geven aan het slot van het Concours. De prijswinnaars van het Concours zullen op dit concert optreden.

X. De kosten van het verblijf in Warszawa zullen voor alle deelnemers aan het Concours gedragen worden door het Secretariaat van het IIe Internationale Vioolconcours „Henryk Wieniawski".

IIe Internationaal Vioolconcours Henryk Wieniawski

VRAGENFORMULIER

in te vullen door de candidaten voor het Vioolconcours 1952.
Het formulier moet, behoorlijk ingevuld, teruggezonden worden naar het Secretariaat van het Concours vóór 30 September 1952
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 15/17

Naam: ....

Voornaam: ....

Nationaliteit: ....

Geboortedatum: ....

Woonplaats: ....

Genoten opleiding ....
(Zie Reglement par. II-e)

Diploma's ....

Keuze uit de voor het Ie proefspel voor het Concours voorgestelde werken:

....

....

....

....

Concert, gekozen voor het IIe proefspel voor het Concours:

....

....

....

Ingesloten documenten: Nationaliteitsbewijs; geboortebewijs; 3 foto's 4 × 4.
Indien mogelijk critieken van gegeven concerten (courantenknipsels).

De Poolse muziek in dit artikel vermeld is te verkrijgen bij de importeurs N.V. Meulenhoff, Beulingstraat 2—4 AMSTERDAM C.; „Du Monde Entier" rue grand Hospice 3a, BRUXELLES. Tevens is deze muziek ter inzage voor geïnteresseerden op het Bureau van de Ver. Nederland—Polen, J. W. Brouwersplein 7, te Amsterdam, tel. 93700.



Apolinary Kątski



Eugenia Umińska



Beroemde Poolse Violisten



Rodzina Kątskich

De familie Kątski



Irena Dubiska





Grazyna Bacewicz

Kochański

HEDENDAAGSE POOLSE VIOLISTEN

Onder de uitmuntende Poolse violisten verdienen bijzondere aandacht:

1. Eugenia Umińska, een uitmuntende vertolkster van de muzikale werken van Karłowicz en Szymanowski.
Eugenia Umińska heeft haar opleiding voltooid aan het conservatorium te Warszawa bij prof. J. Jarzębski. Daarna vertrok zij voor een jaar (1928—29) naar Secik en vervolgens zette zij haar studie voort bij Georges Enesco in Parijs (1930—32).
Na beëindiging van haar studie speelde Umińska op Poolse en buitenlandse concerten. In de bezettingstijd was zij ondergedoken en moest zodoende haar artistiek werk onderbreken.
Na de bevrijding werd zij benoemd tot professor aan de Staatshogeschool voor Muziek te Kraków en concerteerde zij bovendien in Warszawa, Parijs en Londen.

2. Bronisław Gimpel, Mieczyslaw Schwalbe, Szymon Goldberg en Stefan Fraenkel vestigden zich voor 1939 in het buitenland.

3. Ida Haendel, leerlinge van Michałowicz en Karel Flesch vestigde zich voor vast in Londen.

4. Bronisława Rothstadt overleed in het jaar 1948 als slachtoffer van de Nazi-kampen.
De jonge generatie van Poolse musici werkt in de Poolse Volksrepubliek onder gewijzigde levensomstandigheden.
Terwijl er in de periode tussen de twee wereldoorlogen in Polen slechts een gering aantal muziekscholen bestond, is dit aantal thans belangrijk gestegen en over het hele land verspreid.
Vele duizenden jongelieden studeren in de nieuwe staatsscholen, waaronder ook violisten.
Het Ministerie voor Cultuur en Kunst verleent materiële hulp aan begaafde jonge musici, die in het binnen- en buitenland de muziekscholen bezoeken. Tegelijkertijd organiseren schoolautoriteiten cursussen, waar een speciaal college van paedagogen werkt. Onder hen verdient bijzondere waardering Jósef Jastrzębski, de leermeester van vele bekende violisten. Jastrzębski werd 18-9-1878 in Nieborow geboren. Vanaf 1893 studeerde hij in Warszawa bij prof. Szytler en later bij prof. Stanisław Barcewicz.
In het jaar 1898 voltooide hij zijn studie aan het conservatorium en werd geëngageerd aan de Muziekschool in Tambow (Rusland) als vioolleraar en docent in de muziektheorie in de hogere klassen. In het jaar 1905 legde hij in Petersburg zijn kunstenaars-examen af en verkreeg zijn diploma.
Vanaf 1907 trad Jastrzębski als solist op en won in 1908 het Opera-concours in Moskou. Van 1908 tot 1911 was hij leraar aan de Muziekschool te Astrachan. In 1911 engageerde Stanisław Barcewicz hem aan het conservatorium te Warszawa, waar hij de leiding overnam van de klas voor kamermuziek.
Gedurende de oorlog was hij leraar eerst in Moskou en later in Zytomierz.
In 1918 keerde Jastrzębski naar Warszawa terug en aanvaardde zijn vroegere positie aan het conservatorium, waar hij tot op heden toe werkt.
Gedurende de 53 jaar van zijn paedagogisch werk voltooiden de muzikale studie onder zijn leiding: Totenberg, Hanna Zarzycka, Helena Zarzycka, Winawer, Eugenia Umińska, Tadeusz Gaister, Jerzy Spinalski, Grazyna Bacewiczówna, Stefan Rachoń, Tadeusz Zygało, Stanislaw Jarzębski, Tadeusz Wroński, Stanisław Włodarski, Zenon Bękowski, Stanislaw Santor, Janina Jarzębska en vele andere musici, die tal van posities innemen in het muzikale leven van het land. Gedurende zijn paedagogische werkzaamheden richtte Jastrzębski zijn energie op het tot standbrengen van een Poolse school voor vioolkunst en hij heeft zijn doel bereikt, getuige de successen van zijn leerlingen.
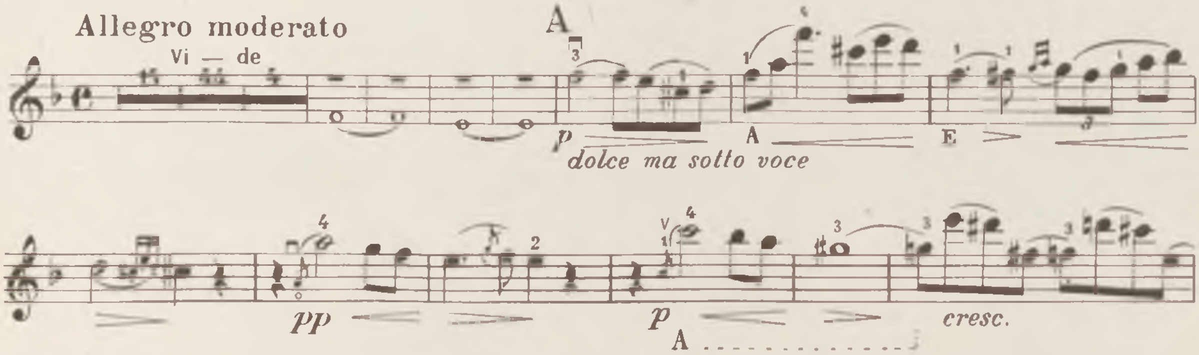
II Koncert skrzypcowy

VIOLINO SOLO

Opr. E. Umińska

Henryk Wieniawski, Op. 22

Allegro moderato



Auschwitz-herdenking



De Poolse Gezant (staande) bij de kranslegging

Zoals algemeen bekend, had zich kort geleden een delegatie uit Nederland naar Polen begeven, om aan de Auschwitz-herdenking aldaar deel te nemen. Van Poolse zijde werd de leden der delegatie een urn ter hand gesteld met de as van aldaar in de gasovens verbranden. Voor deze urn nu heeft een ontelbare menigte in de hoofdstad eerbiedig gedefileerd op de dag voordat zij haar voorlopige bestemming op een der Amsterdamse kerkhoven zou bereiken.

Al mag het betreurenswaardig worden genoemd, dat het Comité, dat deze aangelegenheid organiseerde, geen overeenstemming heeft kunnen bereiken met de zwaarst getroffenen, die zich dan ook afzijdig hadden gehouden, toch mag men de hoop uitspreken, dat voor de definitieve bijzetting een compromis kan worden gevonden. De piëteit is bij deze plechtigheid dan ook streng in acht genomen, allen voelden de wijde, tragische strekking van deze gebeurtenis. En toch is 't geheel in harmonie met de eerbied, welke men deze rampzalig omgekomenen toedraagt, als men deze plechtigheid nog een ander karakter toekent dan een van rouwbeklag alleen. Zij moet als een symbolisch gebaar worden opgevat van de onverzettelijke wil om te voorkomen, dat iets zo ontzettends als een dergelijke massamoord zich nog eens herhalen kan. Deze moord toch dient als direct uitvloeisel van rassendiscriminatie te worden beschouwd en een zodanige discriminatie staat in onverbrekelijk verband met een fascistische geesteshouding en politiek in welke vorm deze zich ook voordoet. En juist omdat in onze tijd dit fascisme weer zo duidelijk aan het herleven is, waardoor de aan deze massa-moord schuldigen, die van de wereld weggevaagd dienden te worden, weer het heft in handen krijgen, juist daarom mogen we de machtige, eerbiedwekkende manifestatie, welke op die Junidag in Amsterdam te aanschouwen viel, interpreteren als een overduidelijke uiting ener grote Nederlandse volksmassa, welke aldegenen, die de gevaarlijke, naar het fascisme leidende, weg inslaan een machtig halt heeft toegeroepen.

Onder de talloze aanwezigen bevond zich ook de Poolse gezant, die door het neerleggen van een krans, stilzwijgend het rouwbeklag uitsprak, dat in Poolse harten voor de achtergeblevenen van deze slachtoffers leeft.

Van de zijde der Vereniging „Nederland-Polen" werd eveneens een krans gelegd.

Aan de Museumautoriteiten van de gehele wereld

Appèl van de Museum-autoriteiten en Kunsthistorici inzake de door Canada vastgehouden Poolse cultuurschatten

De Poolse regering heeft al meerdere malen van de Canadese regering teruggave geëist van de kunstschatten, welke deze regering vasthoudt. Deze eis werd gesteund door het gehele met zijn regering solidaire Poolse volk. Bij de verklaringen welke in deze aangelegenheden reeds zijn afgelegd en net zo lang zullen worden herhaald tot de waardevolle objecten naar de plaats zullen terugkeren waar ze thuis horen, willen de vertegenwoordigers van het Poolse museumwezen en de in de Vereniging ter beoefening van Kunsthistorie en Materiële Cultuur gegroepeerde historici thans hun stem voegen.

Het ontbreken van de vastgehouden objecten in hun oorspronkelijke collecties betekent voor de Poolse cultuur een gevoelig verlies, vooral zoverre het gaat om drie categorieën van deze voorwerpen t.w. de Regalia (7 stuks), de collectie (24 stuks omvattende) van de alleroudste en voor de Poolse geschiedenis, taal en letterkunde allerbelangrijkste Middeleeuwse handschriften en ten slotte om de beroemde collectie (bestaande uit 19 stuks) van Vlaamse tapijten, welke vanaf het midden der zestiende eeuw de zalen van het Koninklijk Wawel-Paleis versierden en die reeds in het jaar 1572 bij testamentaire beschikking door koning Zygmunt August aan het Poolse Volk werden vermaakt.

De Poolse museumautoriteiten en de beoefenaren van Kunsthistorie en Materiële Cultuur wenden zich met het volgend dringend beroep tot hun collega's — de museumautoriteiten van de hele wereld — om de gerechtvaardigde eisen van de Poolse regering en het Poolse Volk te willen ondersteunen.

„Voorzeker werd geen van uw musea zo gevoelig door de oorlog getroffen als de Poolse collecties waartegen de Hitleriaanse overweldigers een planmatige aanval inzetten teneinde alle sporen van de Poolse cultuur uit te wissen. Laten thans tenminste die voorwerpen, die ontkwamen aan de Hitleriaanse verdelgings- en berovingsactie naar de plaatsen terugkeren waar zij thuis horen en waar zij zich sedert onheuglijke tijden bevonden. Laten zij de wetenschappelijke arbeid dienen van de Poolse historicus en kunsthistoricus. Laten ze de door de oorlog leeggeroofde of uit de ruïnes opnieuw herrezen vroegere Koninklijke residenties Krakow en Warszawa weer versieren. Laten ze de behoeften dienen van die massaconsument, die heden ten dage gretig hunkert naar de overblijfselen van de historische volkstraditie".

Dr Adam Bochnak, Onder-directeur van de Staatskunstverzameling in het voormalige Wawelpaleis, Dr. Szczęsnij Dettloff, prof. aan de Universiteit te Poznań, lid van de P.A.N., Dr Tadeusz Dobrowolski, Directeur van het Volksmuseum te Kraków, Dr Józef Dietkiewicz, prof. aan de Academie voor Beeldende Kunsten te Kraków, Dr Zbigniew Hornung, prof. aan de Universiteit van Wrocław, Dr Zdzislaw Kępinski, Dr Stanisław Lorentz, prof. aan de Universiteit van Warszawa, lid van de P.A.N., directeur van het Volksmuseum te Warszawa, Dr Kazimierz Malinowski, Directeur van het Volksmuseum te Poznań, Dr Tadeusz Mańkowski, Dr Kazimierz Michałowski, prof. aan de Universiteit te Warszawa, Bestuurslid van de Poolse Academie van Wetenschappen, Vicedirecteur van het Volksmuseum te Warszawa, Dr Wojsław Mole, Dr Ksawery Piwocki, conrector aan de Academie voor Beeldende Kunsten te Warszawa, Vice-president van de Ver. ter Bestudering van Kunsthistorie en Materiële Cultuur, Jerzy Remer prof. aan de Copernicus Universiteit te Toruń, Dr Tadeusz Seweryn, Directeur van het Ethnographisch Museum te Kraków, Dr Juliusz Starzyński, prof. aan de Universiteit te Warszawa, lid van de P.A.N., Directeur van het Staatsinstituut van Schone Kunsten, Voorzitter van de Vereniging ter beoefening van Kunsthistorie en Materiele Cultuur, Dr Jerzy Szablowski, privaat docent aan de Jagiello Universiteit, dir. van de Staatskunstverzameling in het voormalig Wawelpaleis, Dr Jan Zachwatowicz, prof. aan de Polytechnische Hogeschool te Warszawa, lid van de P.A.N., Algemeen Conservator, Directeur van het Departement voor Monumentbescherming en bewaring, Mevr. Wanda Zaluska, Directrice van het Centraal Museumbeheer, Alg. Secr. van de Vereniging ter beoefening van Kunsthistorie en Materiële Cultuur.

Canadese regering verhindert uigave van Chopin's werken.

De Chopin-vereniging te Warszawa wendt zich tot alle vereerders van Chopin in de gehele wereld met een oproep, om de onmiddellijke teruggave van de tijdens de laatste wereldoorlog naar Canada gebrachte en door de Canadese regering nog steeds wederrechtelijk in bezit gehouden nationale kunstschatten — waaronder zich ook het handschrift van Chopin's concert in f mol bevindt — aan zijn rechtmatige bezitter, het Poolse volk, te eisen.

In de oproep wordt gezegd, dat de houding der Canadese regering een ernstige belemmering vormt bij de verwezenlijking van de volledige uitgave van „Chopin's werken."



In de restauratie-werkplaats van prof. B. Marconi in Warszawa zien we de restaurateur Stanisław Komarowski aan het werk bij een schilderij uit de 17e eeuw



In het Nationale Museum te Warszawa op de tentoonstelling „De eeuw van de Verlichting in Polen". Op de foto: een ontwerp van de inrichting van het boudoir naast de koninklijke slaapkamer. Uitgevoerd door W. Luis

Kunstschatten

WORDEN TERUGGEGEVEN AAN HET VOLK

SINDS het begin van Januari is ieder teken van leven geweken van de Acropolis, dat kostbare monument van de antieke Griekse beschaving. Aan de herstelwerkzaamheden, die tientallen jaren lang voortgang vonden, is een einde gekomen. Men heeft een streep gehaald door de credieten, bestemd voor de restauratie van monumenten. Dit voorbeeld, zeker niet het enige, illustreert volledig de instelling van de kapitalistische landen ten aanzien van culturele problemen.

Het nieuwe Polen wijdt speciale aandacht aan de werkzaamheden en het wetenschappelijk onderzoek in verband met de restauratie en de instandhouding van oude kunstwerken. Deze monumenten — de kostbare erfenis van de Poolse culturele traditie — vormen een onmisbare schakel bij de schepping van een nieuwe cultuur, die nationaal naar de vorm en socialistisch naar de inhoud zal zijn.

Onmiddellijk na de bevrijding begon men met de herstel- en restauratiewerkzaamheden van de monumenten op een tot dusverre ongekende schaal. Het systematisch opmaken van een program ter bescherming van de oude monumenten in het kader der nationale plannen, de beschikking over belangrijke giften en het gebruik maken van ultra-modern technisch materiaal voor het uitvoeren van deze werken, hebben duizenden kastelen en prachtige paleizen, slanke Gothische torens, vergeelde gravures en manuscripten gered. De scheppende werkzaamheid van historiografen en kunstenaars geeft aan de kunstschatten hun oude glans terug, zowel aan de kleine, maar prachtige miniaturen, als aan de grote cultuurmonumenten.

Enige tijd geleden heeft men twee doeken van Jan Matejko, „De Unie van Lublin" en „Batory te Psków" van de restauratiewerkplaats naar hun oude plaats, d.w.z. naar het Nationaal Museum van Warszawa, teruggebracht. Dank zij de inspanning van de Poolse arbeiders verheffen zich de muren van de huizen in de oude stad van Warsza-

wa en in Gdańsk hoger en hoger. Men heeft het meester-altaar van Wit Stwosz, een uniek kunstwerk uit de Middeleeuwen, zijn volle glorie teruggegeven. Romaanse fresco's, de oudste in Polen, kortelings ontdekt op de muren van het klooster van Czerwieńsk, vormen een onderzoekingsterrein voor vooraanstaande Poolse kunsthistorici.

Werkgroepen van conservatoren, geleerden en kunstenaars volvoeren tezamen met ingenieurs en technici niet alleen de restauratie van bepaalde kastelen en paleizen, maar ook de wederopbouw van steden en oude stadsdelen. De wederopbouw van het charmante stadje Kazimierz aan de Wisła, van de Oude Stad van Warszawa en van Gdańsk illustreren het best de omvang van de lopende werkzaamheden.

De volkskunst, verwaarloosd of verbasterd in het vooroorlogse Polen, heeft eindelijk de bescherming gevonden die haar toekomt.

Van jaar tot jaar herkrijgen de monumenten van het verleden hun oude glans, opdat zij, door hun inhoud en hun vorm, ons kunnen vertellen van de vervlogen eeuwen, en opdat ze wetenschap en kunst kunnen verspreiden. Men heeft van de meeste monumenten lelijke bewerkingen en misvormingen verwijderd en zodoende hun oude vorm en oorspronkelijke stijl herontdekt. De wansmaak der magnaten, de onwetendheid van de geestelijkheid maakten, dat de silhouetten van een groot aantal Poolse monumenten misvormd werden.

Op verzoek van een abt of van een kasteelheer werd een Gothische kapel toegevoegd aan een Romaanse kerk, men bedekte kostbare polychrome werken met waardeloze schilderingen, men verving oude sculpturen door gipsafgietsels. Zeer waardevolle fresco's gingen verloren onder een dikke laag kalk, antieke meubels werden vernield door vocht en houtworm, Gothische kerken werden vervormd tot wanstaltige bouwsels. Uit het labyrint van torens en torentjes, van ramen en allerhand soorten gangen en portalen, brengen onze kunsthistorici thans de eigen stijl en de historische werkelijkheid van het kunstwerk aan het licht. Over het gehele land heeft men reeds een groot aantal van dergelijke werkzaamheden voltooid.

Deze gedenktekenen van het verleden, hersteld en gerestaureerd, in het bezit van hun wezenlijke eigenschappen en van de waardigheid van hun oude vorm, staan nu ten dienste van het gehele volk. Binnen de muren van de oude verblijven der heren en magnaten, in de huizen van de rijke bourgeoisie bevinden zich nu zalen voor cursussen, en de vrolijke stemmen van de schooljeugd doen er zich horen. Het prachtige paleis der Branicki's de oude heersers van Białystok, is veranderd in zalen en laboratoria van de Medische Academie. De tuinen in barok en romantische stijl van Choroszcz, Obody en Mała Wieś, voorheen niet toegankelijk voor „gewone stervelingen", zijn ter beschikking gesteld van herstellenden uit hospitalen en sanatoria. Het paleis van Łańcut, tot museum herschapen, maakt de prachtige producten van de nationale cultuur voor bezoekers toegankelijk. Comfortabele en moderne verblijven zijn ingericht in de oude Middeleeuwse huizen.

Zo worden de prachtige monumenten, eens opgetrokken door de zware arbeid van het volk, teruggegeven aan hun rechtmatige eigenaars. De volksdemocratische staat bezuinigt niet op de credieten die nodig zijn voor het behoud en het herstel der kunstschatten.



De eedsaflegging op de markt te Kraków door T. Kuściuszko

Onder leiding van de beroemde conservator Prof. B. Marconi worden de door de oorlogshandelingen geschonden kunstwerken gerestaureerd. Prof. Marconi in zijn werkkamer



HERDENKING

VAN DE

Poolse Bevrijdingsdag

NU de 22e Juli, de Poolse nationale feestdag, weer aanbreekt beschouwen wij 't als iets vanzelfsprekends, dat wij andermaal de betekenis van dit gebeuren voor het Nederlandse publiek in het licht stellen. Want het kan niet vaak genoeg herhaald: Polen's bevrijding van het ondragelijke juk der Duitse bezetters staat in onverbrekelijk verband met onze bevrijding van dezelfde onmenselijke onderdrukkers. Ieder, die ook maar even terugdenkt aan die bange dagen, toen onze enige troost gelegen was in de hoopvolle berichten, die we aanvankelijk alleen maar van het Oostelijk front opvingen en die hun voorlopige bekroning vonden in het verdrijven van de Duitse troepen van Polen's bodem, zal de juistheid van deze onverbrekelijke samenhang moeten erkennen.

Doch er zijn nog andere redenen, waarom de herdenking van die bevrijding onder de vele andere herdenkingen toch wel een zeer bijzondere plaats inneemt. De binnentrekkende Russische en Poolse troepen vonden een land en volk, die ongelooflijke verliezen aan lijf en goed hadden geleden. Velen van de besten der zonen en dochteren des lands hadden, na soms jarenlange ontberingen in de concentratiekampen, aldaar hun dood gevonden op een wijze, welke het menselijk voorstellingsvermogen niet kan omvatten. Een derde van de industrie, de helft van de transportmiddelen, een derde van de behuizingen, twee derden der scholen en der wetenschappelijke instellingen, waren ten prooi gevallen aan een vernietiger, die zich nu eenmaal ten doel had gesteld alles, wat Poolse energie en kunstzin in de loop der eeuwen had opgebouwd, met de grond gelijk te maken.

Zullen er niet velen buiten Polen en misschien ook enkelen in het land zelf zijn geweest, die een zodanige verwoesting als iets onherstelbaars beschouwden, in ieder geval iets dat in decennia niet meer opgebouwd kon worden? Welnu, dezulken zijn gelukkig voor Polen, gelukkig ook voor de hele vreedzame wereld, in het ongelijk gesteld. Wij hebben in de kolommen van dit tijdschrift herhaaldelijk in volle duidelijkheid doen uitkomen, dat door de onverdroten energie, waarmee het gehele Poolse volk het grootse werk voor de wederopbouw ter hand heeft genomen, het Poolse economisch en cultureel leven heden ten dage, dit is 8 zegge acht jaar na de bevrijding — een beeld vertoont, dat in alle opzichten gunstig afsteekt bij de toestand, die de Duitse bezetters in 1939 bij hun binnentrekken aantroffen, om natuurlijk niet te spreken van de door hen bewerkstelligde chaos, die ze achterlieten.

Wij zullen in de toekomst met het vermelden van verkregen en te verkrijgen resultaten doorgaan, maar juist op een dag als heden mag een korte samenvatting niet achterwege blijven. Als we ons b.v. in herinnering brengen met welk een noeste vlijt, met welk een schitterende aan de hoogste eisen beantwoordende moderne outillage de bodemschatten uitgedolven worden, dan verbaast 't ons geenszins, dat we aan het eind van het Zesjarenplan (1955) een opbrengst van 100.000.000 ton steenkool mogen verwachten, terwijl dan nog even geaccentueerd dient te worden, dat de eindtermijn van dit plan, met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid in deze sector, zoals trouwens in vrijwel alle sectoren, vervroegd zal worden. Dit is immers ook bij het in 1949 afgelopen driejarenplan het geval geweest en de energie is waarlijk niet verflauwd. Wat we zo juist van de kolenopbrengst releveerden geldt precies zo van de ijzerertsen, van het koper, van de potas, van de zinkmijnen. Laten we ons zoeklicht even op enige industriecentra vallen. In Warszawa's voorstad Zeran is een automobielfabriek verrezen, welke productie op 12.000 stuks per jaar is beraamd, een prestatie, waartoe het vooroorlogse Polen nooit in staat is gebleken. Niet ver van Kraków aanschouwt het oog van de reiziger, die zo juist dit middelpunt van de door het hedendaagse Polen zo uitstekend geconserveerde oud-Poolse cultuurproducten heeft bewonderd — een Hoogovencomplex, de Nowa Huta, die met de grootste installaties ter wereld kan wedijveren. Niet ver van de plek, waar de Hitlersadisten op de meest gruwelijke, tevens lafhartige wijze, millioenen weerlozen uitmoordden (Oświeęem Auschwitz) zal binnenkort een chemisch combinaat verrijzen, dat kunstmest en vloeibare brandstof zal produceren.

Met de ontwikkeling van de industrie houdt die van de landbouw gelijke tred, ook hier wordt het vooroorlogse Polen in de schaduw gesteld. Als we b.v. horen, dat voor het lopende jaar een quantum van 40.000 tractoren is geprojecteerd, dan spreekt zulk een enkel cijfer boekdelen vooral voor hem of haar, die eens kennis nam van de primitieve landbouwmethoden, die een twintig jaar geleden nog in Polen in zwang waren.

Een ware ramp die het vroegere Polen teisterde — we hoeven hier niet te verhelen dat Nederland heden ten dage daar nog onder gebukt gaat — was de werkeloosheid. Het vooroorlogse cijfer van ½ millioen zou op zich zelf al onrustbarend groot genoemd mogen worden, doch dit sloeg alleen maar op de geregistreerden, vermeerdert men dit cijfer met het quantum ongeregistreerden, dan naderde men de 8.000.000. Dit waren dan, om de cynische term van vele toenmalige economen te gebruiken „de overbodige mensen". Welnu, heel kort gezegd, zulke „overbodigen" kent men in het hedendaagse Polen niet meer, ieder heeft zijn plaats bij het grootse opbouwwerk, ieder wordt in de gelegenheid gesteld door het verwerven

van nuttige vakkennis deze plaats voor een hogere te verwisselen waar hij meer gequalificeerde arbeid kan uitoefenen. De mogelijkheid, waarover wij boven spraken, om meerdere vakkennis op te doen is een uitvloeisel van het recht op kennis, een recht dat iedere Poolse burger is toegekend, welke toekenning haar consolidatie heeft gevonden in art. 61 van de nieuw ontworpen grondwet, welk artikel dan ook luidt: — „Ieder Pools burger heeft recht op kennis". Wij hopen later nog in de gelegenheid te zijn deze nieuwe grondwet uitvoerig te bespreken, voor het ogenblik volstaan we met het vermelden van art. 60, waarin het recht op volledige arbeidsbescherming in onomwonden bewoordingen wordt uitgesproken.

Hoe ver de zorg van de Poolse regeringsautoriteiten voor de geestelijke verzorging van de brede Poolse massa zich uitstrekt, hebben wij reeds menigmaal door talloze voorbeelden doen uitkomen. Wij hoeven daaraan dan ook nauwelijks iets toe te voegen en toch moge een aardige opmerking, die we onlangs in een Poolse publicatie over dit onderwerp aantroffen, hier haar plaats vinden.

De schrijver van die publicatie maakte niet zonder ontroering gewag van een bekend woord van Adam Mickiewicz, waarin deze zijn hoop en verlangen uitspreekt, dat er eens een tijd moge komen, waarin zijn werken ook onder Poolse boerendaken gelezen konden worden. Welnu vervolgt de publicist, deze tijd is nu aangebroken met dit belangrijk verschil, dat de strodaken, waaraan Mickiewicz nog dacht, plaats hebben gemaakt voor moderne, meer hygiënische bekleding. Doch Mickiewicz's meesterwerken zijn thans in handen van hen, die onder een vroeger regime daarvan stelselmatig verstoken waren gebleven.

Eindigen wij deze korte beschouwingen over problemen, die met de Herdenkingsdag in nauw verband staan, met een opmerking, die zo vanzelfsprekend is, dat men zich haast zou schamen haar te moeten uitspreken.

Een dergelijke grootse opbouw, zowel van de materiële als van de geestelijke cultuur, kan het Poolse volk, zoals trouwens ieder volk, slechts volvoeren in een sfeer van vrede en rust. Alles wat de vrede bedreigt moet daarom in Polen op een krachtige weerstand stuiten. Polen en zijn hele bevolking weten zich daarin één met allen ter wereld, die slechts diepe afschuw over hebben voor hen, die op oorlog zouden aandrijven.

* KORTE BERICHTEN *

Handel - Economie Opbouw

POOLS-KOREAANS HANDELSVERDRAG.

Op 2 Juni jl. is te Warszawja een Pools-Koreaans handelsverdrag getekend. Na de ondertekening van het verdrag heeft de Koreaanse regeringsdelegatie onder de Koreaanse Minister van Handel Tian-Siu op 3 Juni Warszawa weer verlaten.

POOLSE TENTOONSTELLING OP ECONOMISCH- EN EXPORTGEBIED TE HELSINKI.

In de Finse hoofdstad Helsinki vond tegelijk men de internationale jaarbeurs te Parijs een Poolse tentoonstelling op economisch- en exportgebied plaats. Men kon er de resultaten op vele economische terreinen beschouwen, terwijl een afdeling was gewijd aan de projecten van het Zesjarenplan.

POLEN OP DE INTERNATIONALE JAARBEURS IN PARIJS.

Op de internationale jaarbeurs, die van 17 Mei tot 2 Juni dit jaar te Parijs werd gehouden, was Polen eveneens vertegenwoordigd met zijn economische producten. In het Poolse paviljoen werden een aantal exportmonsters, zoals kolen, werktuigmachines, producten van de chemische industrie, de volkskunst, glas, porcelein, textiel enz. tentoongesteld. Een speciale stand was ingericht voor de boekhandel en de boek- en tijdschriftuitgeverij „Ruch" (Beweging).

HANDELS- EN BETALINGSOVEREENKOMST MET DENEMARKEN.

De 9de van deze maand werd te Warszawa een handelsovereenkomst tussen Polen en Denemarken voor de tijd van 1 Juni 1952 tot 30 November 1953 getekend en tevens de hoeveelheid van de goederenruil tussen beide landen vastgesteld. Tegelijkertijd werd met Denemarken een betalingsovereenkomst voor de tijd van 1-6-52 tot 31-3-54 ondertekend.

EEN AANVULLINGS-OVEREENKOMST VOOR GOEDERENRUIL MET FINLAND.

Aan de Pools-Finse handelsovereenkomst werd de 6e Juni in Warszawa een aanvulling toegevoegd en ondertekend, die voorziet in een verdere verhoging van de wederzijdse goederenruil voor 1952. Gedurende de onderhandelingen werden door beide delegaties eveneens besprekingen gevoerd over de goederenruil voor het volgend jaar en de basis werd gelegd voor verbreding van deze goederenruil in het jaar 1953.

ONTGINNING VAN PHOSPHOR- EN KALIMIJNEN BIJ KLODAWA.

Van 16-18 Mei had een landelijke wetenschappelijke conferentie plaats van chemici, waaraan ook deelnamen de belangrijkste geologen, professoren en vertegenwoordigers der industrie. De conferentie hield zich hoofdzakelijk bezig met het probleem der zwavelbevattende grondstoffen zoals pyriet, gips en anhydriet, en met de wijze van het constateren van aanwezigheid van fosfor en kali. Deze grondstoffen vormen de basis voor de ontwikkeling en ev. uitbreiding van de Poolse kunstmestindustrie. De conferentie onderzocht de mogelijkheid van het gebruik van z.g. „arme" grondstoffen, die tot nu toe als oneconomisch werden beschouwd. De ervaringen van de verleden jaar geopende zwavelzuurfabriek in Wizow, die reeds gips verwerkte, zullen bij de nieuwe projecten van groot nut zijn. Hierna komt aan de beurt de ontginning van de phosphor- en kalimijnen in de buurt van Klodowa (tussen Kutno en Kolo) in het Oosten van het Wojewodschap Poznan.

CELSTOFCOMBINAAT IN KOSTRZYN.

De bouw van het grote celstofcombinaat in Kostrzyn aan de Oder is reeds zo ver gevorderd, dat nu met het stellen der machines kan worden begonnen. De fabrieksgebouwen voor het energiebedrijf en de productie-afdeling ter grootte van honderdduizenden vierkante meters zijn gereed. Thans is men bezig met de voorbereidingen voor het inbouwen der zware machines, ketelinstallaties en celstofkokers — hierbij zijn er enige, welker transportatie alleen al 25 wagons vereist — terwijl men met de montage van de lichtere machinedelen reeds bezig is.

De celluloseproductie van het nieuwe combinaat zal in hoeveelheid de gehele vooroorlogse productie der Poolse papierindustrie overtreffen. Uit de afval worden verder nevenproducten als terpentijn, harsen enz. vervaardigd.

NAAIMACHINES UIT EIGEN PRODUCTIE.

De eerste naaimachines van Poolse productie verschenen in Mei van dit jaar op de markt. Vroeger bestond in Polen deze productie niet.

NIEUWE STEENKOOLDELVING IN DAGBOUW MET EEN JAAROPBRENGST VAN 1 MILLIOEN TON.

Met het graven van een nieuwe mijn, waarbij de steenkolen in dagbouw worden gewonnen en waarvan de opbrengst per jaar 1 millioen ton zal bedragen, zal eerstdaags een begin worden gemaakt. Reeds in December 1953 zal een gedeelte van het bedrijf in werking worden gesteld en in Juli 1954 zal het zijn normale opbrengst van 3000 ton per dag afleveren.

PRODUCTIE VAN CHLOROFIELKLEURSTOF.

De pogingen van de chemische fabriek in Gdansk om de groene plantenkleurstof chlorofiel uit brandnetels in het eigen land te produceren zijn met succes bekroond. De gehele behoefte aan chlorofiel, die voor het kleuren van toiletzepen, likeuren en voedingsmiddelen wordt gebruikt, moest tot nu toe door het buitenland worden gedekt, terwijl Polen brandnetels naar de verwerkende landen uitvoerde, door welke het productieproces streng geheim werd gehouden.

De door de Poolse onderzoekers ontwikkelde methode kenmerkt zich door eenvoud en goedkoopte. Als oplossingsmiddelen gebruikt men stoffen, die in voldoende hoeveelheid in het binnenland aanwezig zijn. De productie geschiedt thans reeds op halfindustriële basis. Bij vol bedrijf zullen jaarlijks enige duizenden kilogram chlorofielkleurstof worden geproduceerd en zal men zelfs met de export van dit artikel kunnen beginnen.

MONTAGEHUIZEN VOOR WARSZAWA.

Een bedrijf in Witebsk (Sowjet-Unie) is begonnen met de productie van montagehuizen voor de bouwarbeiders van het paleis voor cultuur en wetenschap te Warszawa; 45 huizen met elk 16 woningen zijn reeds naar Warszawa verzonden.

2200 WAGONLADINGEN MACHINES EN MATERIAAL VOOR HET CULTUURPALEIS TE WARSZAWA.

Sinds meer dan een maand komen uit de Sowjet-Unie dagelijks enige transporten machines, werktuigen en bouwmaterialen (tot nu toe in totaal ongeveer 2200 wagonladingen) voor het door de Sowjet-Unie gestichte Cultuurpaleis te Warszawa aan. Onder de laatste zendingen bevonden zich de eerste asfalteermachines en een rijdende 12 ton dragende portaalkraan. Ook de locomotieven voor het transport van materialen op de bouwplaats worden door de Sowjet-Unie geleverd.

LANDBOUWLABORATORIA.

Kort geleden werd een nieuw Landbouwlaboratorium, het tweede van dit soort in Polen, in het district Swidnica in gebruik genomen. Door dit laboratorium is het mogelijk, op de plaats zelf verschillende chemische analyses te verrichten, zoals het onderzoek van de grond op vochtigheid en zuurgehalte, onderzoekingen naar de kiemkracht van planten, het vaststellen van de graad van onzuiverheid van graan en voeder en van het vet- en eiwitgehalte van de melk.
Dit jaar zullen nog drie landbouwlaboratoria in het Wojewodschap worden gebouwd.

SCHOLEN VOOR NOWA HUTA.

Onlangs is men in Nowa Huta begonnen met de bouw van een groot scholen-centrum, dat behalve de grootste schoolwerkplaatsen van Polen een industrie- en een metallurgische school benevens een ambachtschool voor 1.180 leerlingen zal bevatten. Bovendien worden er woonhuizen, een tehuis voor jonge arbeiders, een onderwijzersclub, bestuursgebouwen, een aula voor 1000 personen en een groot sportstadion gebouwd.
Ook het net van de gezondheidsdienst wordt belangrijk uitgebreid en de plannen liggen klaar voor een nieuw ziekenhuis. Een in de buurt van het scholencentrum gelegen meer wordt in gereedheid gebracht voor watersportcentrum.
70% van de bij de bouw van Nowa Huta werkzame personen behoren tot de jeugd.

DE EERSTE INGENIEURS VAN DE AVONDHOGESCHOLEN.

De avondhogescholen voor ingenieurs te Warszawa en Gdansk reikten in Maart van dit jaar de eerste 138 ingenieursdiploma's uit.
Er bestaan thans in Polen in totaal 10 avondhogescholen voor ingenieurs. Van de studerenden behoorden 77% tot de arbeiders.

SOWJETARBEIDERS BEGONNEN MET DE BOUWWERKZAAMHEDEN AAN HET CULTUURPALEIS IN WARSZAWA.

In Jelonki bij Warszawa wordt voor de arbeiders, die aan de bouw van het door de Sowjet-Unie aan de stad Warszawa geschonken cultuurpaleis zullen werken, een woonstad van 142 één- en meerdere gezinswoningen gebouwd. Reeds 34 huizen zijn klaar. Met de bouw van het cultuurpaleis is enige tijd geleden een begin gemaakt; thans worden de fundamenten gelegd. Uit de Sowjet-Unie worden voortdurend de machines, bouwmaterialen en installaties aangevoerd.
Het cultuurpaleis zal met zijn 28-32 verdiepingen het hoogste gebouw van Warszawa worden.

WARSZAWA KRIJGT EEN ZEER MODERNE KLINIEK.

Het volgend jaar wordt in Warszawa een ziekenhuis met 600 bedden en een polikliniek voor de behandeling van 1500 patiënten per dag opgericht. Bij de kliniek komt een röntgenologisch instituut benevens afdelingen voor hypotherapie, balneotherapie, mechanotherapie en electrotherapie. De erbij behorende kraamkliniek zal 30 bedden voor vroeggeboorten met alle noodzakelijke instrumenten bevatten.
Tegelijkertijd zal met de bouw van een kindersanatorium met ruim 200 bedden worden begonnen. Als iets nieuws worden hier afzonderlijke éénpersoons-wachtkamers ingevoerd.

BEGIN VAN DE BOUW VAN HET CENTRAAL STATION TE WARSZAWA.

De voorbereidingen tot de bouw van het Centraal Station te Warszawa zijn zo ver gevorderd, dat met de oprichting van de stationshal en andere onderdelen een begin kan worden gemaakt. Het Centraal Station, ontworpen door de architecten Szymaniak en Romanicz, zal tegenover het door de Sowjet-Unie gestichte Paleis voor Cultuur en Wetenschap op een der grootste pleinen, aan het eind der Marszalkowstraat komen te staan.
Naast het lange afstandsverkeer zal op het Centraal Station eveneens de verbinding met de voorsteden en het tramverkeer der stad worden afgewikkeld. De stationsrestaurants en cafe's zijn berekend voor de bediening van minstens 700 personen per uur, voorts worden speciale wachtkamers ingericht voor moeder en kind en er zullen clubvertrekken en een bioscoop voor de reizigers komen. Bij de voorbereiding van de bouw moesten puinhopen worden verwijderd en er moesten fundamenten worden gelegd. Na het verdere uitgravingswerk kon men toen tot de constructie van de verbindingstunnel en tot de aanleg der verschillende perrons overgaan. Het plan voor 1955 projecteert de voltooiing van station en bijbehorende gebouwen.

POOLSE NATIONALE CONFERENTIE TOT OPLOSSING VAN HET DUITSE VRAAGSTUK GEHOUDEN TE WARSZAWA.

Een Pools nationale conferentie tegen de West-Duitse herbewapening en voor een verenigd, democratisch en vredelievend Duitsland vond te Warszawa plaats op de 9e Juni. Aan de conferentie namen leidende figuren uit de Poolse vredesbeweging, bekende geleerden, kunstenaars, boeren, arbeiders, vrouwen en jeugdigen deel, evenals geestelijken uit alle delen van het land. Aanwezig was verder een Duitse delegatie, die uit gedelegeerden van beide delen van Duitsland en Berlijn bestond. Deze laatste werd door de congressisten met bijzonder enthousiasme ontvangen. De verzekering van de leidster der Duitse delegatie, Elly Schmidt, dat de Duitse patriotten ook in de toekomst hun strijd tegen de oprichting van een door Hitler-generaals aangevoerde Wehrmacht en tegen een revanche-politiek zouden voortzetten, werd met stormachtige bijval begroet. In de op de conferentie opgestelde resolutie werd tot uitdrukking gebracht: de volledige solidariteit van het Poolse volk met de patriotten van alle delen van Duitsland, wier strijd om de hereniging, onafhankelijkheid en vrijheid van hun land tegelijkertijd een strijd is voor de garantie van de vrede in Europa en voor een vreedzame samenwerking met de buurstaten.

DEMENTIE VAN HET POOLSE PERSAGENTSCHAP PAP OVER EEN VERMEEND INTERVIEUW MET STALIN.

Het weekblad ,,De Silezier'' publiceert in zijn nummer van 15-5-52 een lang interview, dat naar men vermeldde door een der correspondenten van het Persagentschap PAP met Generalissimus Stalin gevoerd zou zijn. Dit bericht werd eveneens door het Franse Persagentschap AFP zo ook door enige Franse dagbladen gebracht.
In verband hiermede publiceert PAP de 6e Juni van dit jaar de volgende rectificatie: Een deel van de Franse pers gaf de 4e Juni van dit jaar een onjuist bericht van het Franse persagentschap AFP door, dat deze laatste over had genomen uit het fascistische blad ,,De Silezier''. Volgens dit bericht zou Generalissimus Stalin een correspondent van het Poolse persagentschap PAP en een correspondent van de ,,Koerier van Warszawa'' een interview hebben toegestaan.
In verband hiermee stelt PAP vast, dat het bericht, als zou een correspondent van PAP zich tot Generalissimus Stalin hebben gewend om een interview en dit ook zou hebben afgenomen, een van begin tot eind verzonnen leugen is, die door het Franse persagentschap voor blijkbaar provocatorische doeleinden naarstig werd verspreid. Bovendien bestaat, zoals bekend, de krant ,,De Koerier van Warszawa'' al sinds 13 jaar niet meer. Deze vervalsing werd door de ,,Silezier'' een spreekbuis van de revanche-politiek in West-Duitsland, gepubliceerd.

POOLSE BEVOLKING PROTESTEERT TEGEN DE ONDERTEKENING VAN HET ,,GENERALVERTRAG''.

Op machtige demonstraties, met tienduizend tot honderduizend deelnemers, heeft het Poolse volk in de grote steden zoals Warszawa, Wroclaw, Lodz, Lublin en talrijke andere geprotesteerd tegen de ondertekening van het verdrag van Bonn.
In een door de demonstranten te Wroclaw aangenomen resolutie wordt erop gewezen dat het verdrag de wederoprichting van de Hitlerlegers betekent, en men heeft de vreedzame oplossing van het Duitse probleem geëist. Erward Ochab, die op de demonstratie te Wroclaw sprak, wees erop, dat het te Bonn met West-Duitsland gesloten verdrag niet in overeenstemming is met het verdrag van Potsdam en evenmin met het volkenrecht en de belangen der Europese volken.
Ook de Poolse pers geeft uitvoerig commentaar op het verdrag van Bonn. Onder valse voorwendsels wordt in Westduitsland een neonazistische weermacht opgericht, die de hoofdrol zal moeten spelen in het toekomstige Europa-leger. Dit feit is vooral voor het Poolse volk zo alarmerend, omdat het onder de Nazi-bezetting het zwaarst heeft geleden.
De grote demonstratie te Wroclaw heeft, volgens de Poolse bladen, de mening van het gehele Poolse volk tot uitdrukking gebracht, dat volk, dat één is in zijn vastbeslotenheid, de vrede en zijn onafhankelijkheid te bewaren. Het feit, dat de demonstratie juist in Wroclaw zo machtig was, moet voor de organisatoren van de nieuwe weermacht een bewijs zijn, dat het huidige Polen niet meer hetzelfde is als het Polen van 1939.

BRITSE DELEGATIE IN POLEN.

Op uitnodiging van het Poolse comité voor culturele samenwerking met het buitenland, verblijft op dit moment een delegatie van 10 personen van de Britse vereniging voor Brits-Poolse vriendschap voor een 14-daags bezoek in Polen. Gedurende hun verblijf zullen de gasten de belangrijkste industrie-, cultuur- en landbouwkundige centra van het land bezichtigen. Diep onder de indruk waren de Britse gasten van het tempo van de wederopbouw van Warszawa. Zeer enthousiast waren zij ook over de film ,,De jeugd van Chopin''.

Algemene Berichten

EEN PLECHTIGE HERDENKING.

De plechtige herdenking van de 80ste sterfdag van de grote Poolse componist **Stanislaw Moniuszko**, die een groot aantal manifestaties op kunstgebied zal omvatten, is 4 Juni te Warszawa geopend met een plechtigheid, tijdens welke kransen zijn gelegd op het graf van de musicus. Voor een talrijk gehoor van vertegenwoordigers van het Ministerie van Kunst en Cultuur, de Vereniging van Poolse componisten, de werkers van verschillende culturele- en muziek-instellingen heeft professor J. Rytel de grote componist herdacht, wiens werk getuigt

van een diepe liefde voor zijn vaderland en het Poolse volk.
's Avonds werd in tegenwoordigheid van de Minister van Kunst en Cultuur een herdenkingsplaat onthuld in het huis, waar in de jaren 1868-70 de meester geleefd en gewerkt heeft.
In het buitenland, speciaal in Moskou en Bukarest, zijn ter gelegenheid van deze 80ste sterfdag concerten gegeven, gewijd aan de grote werken van Stanislaw Moniuszko.

800.000 KINDEREN NAAR VACANTIE-KAMPEN.

Ongeveer 800.000 kinderen zullen dit jaar in zomervacantie-kampen, die, wat het klimaat betreft, gunstig en in de mooiste streken aan zee of in de bergen gelegen zijn, nieuwe gezondheid kunnen opdoen.

TOENEMEND AANTAL KINDER-CRECHES.

In 1951 waren in Polen reeds 8100 kindercrèches, die bezocht werden door 361.000 kinderen. Door de in het economisch plan voor 1952 uitgetrokken middelen voor kinderverzorging wordt o.a. voorzien in 5,2% meer creches dan in 1951. In het Wojewodschap Katowice zijn thans 970 creches, die dagelijks door 60.000 kinderen worden bezocht.

REIZEN VOOR 1 MILLIOEN BOEREN.

De boeren-zelfhulpvereniging, die in het afgelopen jaar talrijke gezelschapsreizen voor boeren naar de steden en andere delen van het land organiseerde, maakt plannen om deze actie dit jaar op groter schaal voort te zetten. Daar de organisatie bij de boeren steeds meer in de smaak viel, rekent men dit jaar op 1 millioen deelnemers tegen slechts enkele tienduizenden in het vorige jaar.

NIEUWE POSTZEGELS.

De Poolse posterijen hebben twee Generaal-Swierczewski-postzegels uitgegeven, een geelbruine en een helblauwe, ter gelegenheid van de herdenking van diens 5e sterfdag.
Ter gelegenheid van de 60ste verjaardag van de Staatspresident zijn drie (rode en groene) postzegels met zijn portret uitgegeven.
Een nieuwe serie luchtpostzegels bevat vier verschillende soorten: een haven in helblauw en zwart, een vliegtuig boven korenvelden in groen, een vliegtuig boven de Oost-West-avenue te Warszawa in bruin en violet, een vliegtuig boven Nowa Huta in zwart.

KORMORANEN WORDEN GERINGD.

In Mei van dit jaar begon het ornithologisch station van Warszawa met het ringen van inlandse vogels in het gebied der Masurische meren en in Westpomorze. Zeer belangrijk zal hierbij zijn het ringen van kormoranen, over wier levenswijze over 't algemeen nog zeer weinig bekend is.

LETTERZETTERS LEREN HIEROGLYPHEN.

Onderwijs in de Arabische, Koptische, Oud-Egyptische (hieroglyphen), Chinese en Japanse taal is ingevoerd voor de zetters in een drukkerij te Warszawa, die de uitgave van wetenschappelijke werken op dit gebied verzorgt. Het onderwijs wordt gegeven door professoren en docenten aan de universiteit te Warszawa. De afdeling voor Oosterse wetenschappen van de Krakause universiteitsdrukkerij is nu naar Warszawa overgebracht.

NIEUWE UITGAVEN.

Arbitrage-commissie: Orzecznictwo arbitrazowe (arbitrage-beslissingen).
Band III: Oct. 1950 tot 30 Juni 1951; uitgegeven door de hoogste Poolse arbitrage-commissie; 121 blz. Polgosuitgeverij, Warszawa 1951.
Borowski, Jan: Ropa Naftowa (aardolie) 51 blz. Czytelnyk-uitgeverij, Warszawa 1951.
De aanwezigheid, de winning en bewerking van aardolie, haar producten en hun gebruik. Geschiedenis van de aardolie-industrie; Aardolie-industrie van de U.S. S.R. en van Polen.

Chojnowski WD.: Prawo Spadkowe (Erfrecht).
270 blz. Trzaska uitgeverij, Evert i Michalski, Warszaa 1951.
Inhoud: Boedel, erfenis, aanspraak van de erfgenaam, testament, verplichte toekenning, Literatuur-opgave, met beslissingen.

JAARBOEKEN OVER DE OUDE POOLSE GESCHIEDENIS.

Als basis-bron voor de uitgaven over de oude Poolse geschiedenis zullen binnenkort de „Poolse jaarboeken" verschijnen. Over de questie van de uitgave dezer jaarboeken sprak kortgeleden op een bijeenkomst van de wetenschappelijke commissie tot onderzoek naar het begin van de Poolse Staat, de bekende historicus Prof. Tymieniecki.

EEN NIEUWE ROMAN VAN T. KWIATKOWSKI.

De door de Poolse vereniging van letterkundigen en het ministerie voor Kunst en Cultuur bekroonde nieuwe roman van Tadeusz Kwiatkowski „Zijn zorgen met het talent" verschijnt bij de Czytelnik-uitgeverij te Warszawa.

De Poolse Economische Uitgeverij „Polges" heeft in 1949 14 economische tijdschriften van 294 vel in totaal, in 2.262.127 exemplaren uitgegeven. Dit aantal was 1952 gestegen tot 33. De omvang der tijdschriften nam met 981% en de oplaag met 347% toe.

NATIONALE OPERA „HALKA" IN ITALIAANSE VERTALING.

De Poolse nationale opera van Stanislaw Moniuszko (libretto van Wl. Wolski) ziet thans bij de Poolse Muziekuitgeverij in Italiaanse vertaling het licht. Achille Bonolid verzorgde deze vertaling. Deze uitgave van de partituur bevat de Poolse en de Italiaanse tekst met een inleiding in het Pools, Russisch, Duits, Frans en Engels. De bewerking is van Grzegorz Fitelberg en Kazimierz Sikorski.

EEN BOEK OVER STEFAN ZEROMSKI.

Onder leiding van Ewa Korzeniwski heeft het Instituut voor Literatuur-onderzoek een omvangrijk literair-critisch boek over het werk van Stefan Zeromski uitgegeven.

2 NIEUWE DELEN VAN DE COMPLETE WERKEN VAN CHOPIN.

Opnieuw zijn twee delen van de „Complete Werken van Chopin", nu van zijn Polonaises verschenen. Verklarende teksten in het Russisch en in het Frans zijn aan de uitgave toegevoegd.

DE SOWJET-UNIE EERT POOLSE SCHRIJVERS.

Op 23 Mei had in Moskou een conferentie plaats, die gewijd was aan leven en werken van de grote Poolse schrijvers **E. Orzeszkowa, M. Konopnicka en B. Prus.** Hun werken zijn reeds in grote oplagen in de Sowjet-Unie verschenen. De werken van E. Orzeszkowa werden in vele talen van de volken der Sowjet-Unie in een totale oplaag van 353.000 ex., die van M. Konopnicka in een oplaag van 300.000 en die van B. Prus in een oplaag van 297.000 ex. uitgegeven.

SUCCESSEN OP DE BOEKEN-JAARBEURZEN.

Op de boeken-jaarbeurzen, die in het kader van de „Dagen voor ontwikkeling, het boek en de pers" in alle plaatsen van Polen zijn gehouden, werden in de 17 Wojewodschap-steden meer dan 300.000 boeken van een totale waarde van 1½ millioen zloty gekocht.

BINNENKORT VERSCHIJNENDE WERKEN EN PLANNEN VAN ENIGEN DER BEROEMDSTE POOLSE SCHRIJVERS.

Het grote dagblad „Zicie Warszawe" heeft enige Poolse schrijvers gevraagd om een korte uiteenzetting van de werken, waaraan zij bezig zijn, en van de oplagen van hun verschenen werken.

Kazimierz Brandys:

„Sinds enige maanden ben ik materiaal aan het verzamelen voor een nieuwe roman, gebaseerd op een brok actuele werkelijkheid. De handeling speelt zich af in Warszawa in 1952 en in verschillende milieu's. De hoofdgedachte kan, meen ik, aldus worden geformuleerd: de revolutie legt aan de mensen nieuwe plichten op, zij staan tegenover nieuwe moeilijkheden, die inhaerent zijn aan een maatschappij, die het socialisme opbouwt. Hoe kunnen zij aan deze verplichtingen voldoen, hoe deze moeilijkheden overwinnen? Welke intellectuele en morele beginselen moeten de mensen van ons land leiden?
Ik zal trachten, op deze vragen een antwoord te geven. Ik denk, dat ik minstens twee jaar nodig zal hebben om mijn werk tot een goed einde te brengen.
Ik ben juist klaar met een toneelstuk „De juiste mensen", dat in 1905 speelt en waarvan binnenkort fragmenten zullen verschijnen. Er zijn verschillende theaters, die zich ervoor schijnen te interesseren. De eerste drie delen van mijn serie „De mens sterft niet" zijn in een oplaag van 150.000 exemplaren verschenen, deze editie is uitverkocht; er is zo juist een nieuwe uitgekomen. Van „De onverzettelijke stad" zijn 70.000 exemplaren verkocht. „Het houten paard" heeft minder succes gehad; er zijn slechts 10.000 exemplaren van verkocht.
Toch moet ik zeggen, dat ik het uiterst belangrijk vind, dat van zulk een boek, dat geen succes heeft, de oplaag driemaal zo groot is als de gemiddelde oplaag van een romantisch werk vóór de oorlog".

Tadeusz Breza:

„Mijn laatste roman komt spoedig uit in de „Czytelnik" editie. De titel is „Het feest van Balthazar". Ik heb twee jaar aan dit boek gewerkt. Het speelt in de lente van 1947 en heeft tot onderwerp de strijd tussen het nieuwe en dat, wat van het oude is overgebleven in de intellectuele kringen.
Op het ogenblik werk ik aan een nieuwe roman en ook aan een verzameling verhalen onder de titel „Jokk-Mokk". Het eerste van deze verhalen zal over enige dagen worden gepubliceerd door het tijdschrift „Schepping". Ik heb als onderwerp ervoor gekozen de heldenmoed.
Mijn eerste roman, die vóór de oorlog verscheen, kwam in een oplaag van 1200 exemplaren uit; dat was toen een mooi aantal voor een beginneling. Daarentegen zijn van mijn tweede werk, dat na de bevrijding uitkwam, 40.000 exemplaren verkocht".

Film, Theater en Muziek

FILMS OVER ALEKSANDER GIERYMSKI, DE SCHILDER VAN WARSZAWA.

De Studio voor Culturele films te Lódz heeft een begin gemaakt met de vervaardiging van een tweetal films over de bekende Poolse realistische schilder Aleksander Gierymski. Deze films, die met medewerking van het Staatsinstituut voor Schone Kunsten zijn ontworpen, zullen geregisseerd worden door Henryk Gordon. Een der films, gewijd aan Gierymski als schilder van Warszawa, zal in kleuren worden opgenomen. De andere zal een zwart-witte film zijn, die het werk van de schilder toont.

KINDEREN IN DEMOCRATISCH POLEN.

In verband met de onlangs te Wenen gehouden internationale conferentie voor kinderbescherming heeft de Studio voor Documentaire Films een film in Duitse versie vervaardigd, getiteld: „Das Kind in Polen". Deze film, die in hoofdzaak berust op archiefmateriaal van deze Studio, geeft uitdrukking aan de zorg, die de democratische staat aan zijn jongste burgers besteedt.

POLEN OP HET FILMFESTIVAL TE KARLOVE VARY.

Op het VIIe internationale filmfestival te Karlove Vary (Tchechoslowakije) van 12 Juli tot 3 Augustus van dit jaar, zal Polen vertegenwoordigd zijn met de speelfilms: „De eerste dagen", „De jeugd van Chopin", „De Dorpsgemeenschap", zo ook met de documentaire en cultuurfilms „Het volksdansensemble Mazowsze", „Szestochowa", „Het meesterwerk van Wit Stwosz" en „De Silezische Beskiden". Buiten mededinging werdt verder „De scheepsbemanning" gedraaid.

DE VREDE ZAL DE WERELD VEROVEREN.

De onlangs in verschillende bioscopen te Seattle (staat Washington), San Francisco en Los Angeles vertoonde Poolse documentaire film van het wereldvredescongres te Warszawa in November 1950, getiteld „De vrede zal de wereld veroveren", is enthousiast ontvangen door het Amerikaanse publiek en de progressieve pers.
De „New World Review" bijv. schrijft hierover: „Deze uitstekende documentaire is een duidelijk bewijs voor het feit, dat meer dan de helft van de mensheid heeft ingezien wat een ontzaglijk leed een oorlog meebrengt". De Amerikaanse „Daily Worker" noemt deze film „een werk, dat voor de vrede strijdt" en schrijft verder, dat in deze film de geweldige roep van millioenen bewoners van onze aardbol om afschaffing van alle oorlogen en van iedere mensenmoord, om een duurzame vrede en om vriendschap met alle volkeren der aarde buitengewoon tot uitdrukking komt. Ook op de „New York Times" heeft de film een sterke indruk gemaakt, zij noemt hem een politiek document in de stijl van onze beste tradities.

Het Nieuwe Nationale Theater te Lodz

heeft voor de eerste maal op zijn repertoir, een klassiek werk opgenomen, geinspireerd door de Poolse toneeltraditie, zoals men die na de opstand van 1830 kende. Het betreft hier de „Horsztynski", een stuk van Juljusz Slowacki.
Geschreven in 1835, is dit stuk niet meer tijdens het leven van de auteur gepubliceerd (1809—1841). Dit gebeurde pas in 1866, in de posthume uitgave van de werken van Slowacki. Het manuscript is onvolledig; het begin van de 3e acte, een deel van de 2e scène der 4e acte, de 1e scène en het eind van de 5e ecte ontbreken.
„Horsztynski", een historisch drama, werd geinspireerd door de opstand van Kosciuszko van 1794. Het stuk geeft zowel een schildering van de zeden als een historisch beeld van de maatschappij. De drie hoofdpersonen: Horsztynski, Hetman Kossakowski en zijn zoon Szczesny worden uitgebeeld als vertegenwoordigers van hun milieu en van de politieke tendenzen van die tijd.
De aristocratie onder leiding van Kossakowski verlangt haar voorrechten te behouden en steunt hierbij op de omringende mogendheden. Deze politiek leidt tot de verdeling van Polen.
De kleine adel (Horsztynski) toont patriottische gevoelens; zij mist echter politiek inzicht en beperkt de grote algemene belangen tot de belangen van haar eigen kleine kring en maakt ze tot een soort prerogatief van zich zelf.
Szczeny behoort tot een groep verlichte mensen van goede wil, maar decadent, wier liberalisme ondoeltreffend blijkt. Het drama van deze mensen vloeit voort uit de belangentegenstelling, die de verschillende sociale elementen met elkaar in botsing brengt.
De realistische schildering, die Slowacki wilde brengen, zou onvolledig zijn geweest, als hij het volk er niet in had laten optreden: in de voorafgaande werken van de schrijver wat dit nog passief, maar hij toont in „Horsztynski" zijn vaderlandsliefde door deze deel te laten nemen aan de opstand van 1794.
Het werk onderscheidt zich ten slotte door zeer eigen karaktertrekken en een gevoelige intrige.

MONIUSZKO-HERDENKINGEN IN POLEN EN IN HET BUITENLAND.

Heruitgave van zijn Opera-partituren.
Een onderdeel van het herdenkingsfeest ter gelegenheid van de 80ste sterfdag van de schepper der Poolse Nationale Opera, Stanislaw Moniuszko, vond de 4e Juni plaats op de Powazki-begraafplaats, waar zijn graf is. Bovendien zal een speciaal samengesteld symphonie-orkest samen met het Moniuszko-koor van de Warszawase muziekvereniging in Juli van dit jaar verschillende Moniuszko-avondconcerten ten gehore brengen.
Ook in vele steden der U.S.S.R. vonden herdenkingen plaats, waar zijn werken met groot succes werden uitgevoerd, en dit was ook in Hongarije het geval. In het afgelopen jaar werden de opvoeringen van de bekendste opera van Moniuszko „Halka" in Moskou, Leningrad, Kiew, Taschkent, Alma-Ata en andere steden der Sowjet-Unie door meer dan 110.000 personen bezocht. Bij de staatsmuziekuitgeverij verscheen een partiturenverzameling van de composities van Moniuszko evenals een verzameling opstellen over zijn muzikaal scheppen.
De Poolse muziekuitgeverij gaf een partituur uit van de ouverture bij de Moniuszko-opera „Flis" (in een bewerking van de bekende componist en muziekpaedagoog te Lódz, Kazimierz Sikorski). In gelijke bewerking verscheen de ouverture van de opera „Het geestenslot", verder de partituur van de eerste drie actes van Moniuszko's bekende opera „Halka", waarvan de vierde acte binnenkort eveneens zal verschijnen. De bewerking van Sikorski ontstond op grond van de Moniuszko-partituren in handschrift, die te Warszawa uit de verwoesting werden gered.

NIEUWE MUZIEKWERKEN VAN ANDRZEJ PANUFNIK.

Op een symphonieconcert van de Warszawase Philharmonie werden twee pas gecomponeerde werken van de bekende Poolse componist en dirigent Andrzej Panufnik: „Het Gothische concert" en „De Heroïsche ouverture" uitgevoerd.
„Het Gothische concert", een werk voor trompet met violen, pauken en harp, is gebaseerd op de muziek van de documentaire film over het Wit-Stwosz-altaar van de zelfde componist.
„De Heroïsche ouverture", een meesterwerk in constructie, vorm en instrumentatie, werd reeds bij het Olympisch nationaal concours met de eerste prijs onderscheiden.
In het 2e deel van het concert werd de „Rapsodie op een thema van Paganini" uitgevoerd. De solopartij werd gespeeld door Wladislaw Kedra, dirigent was Witold Rowicki.

PANUFNIK KRIJGT DE 1e PRIJS BIJ DE OLYMPISCHE PRIJSVRAAG.

Bij de prijsvraag voor muziek, voorafgaand aan de Olympische Spelen, werd door de Poolse jury onder 40 ingezonden werken de eerste prijs voor orkestwerken toegekend aan Andrzej Panufnik voor zijn bovengenoemde compositie „Heroïsche Ouverture".

Mededeling

Op 19 Juni j.l. vond in een van de localiteiten van het kantoor van Onze Vereniging een ledenvergadering plaats. Door uitstedigheid van de waarnemende secretaresse is het ons onmogelijk de notulen van deze vergadering in dit nummer af te drukken. In het volgend nummer zullen deze aan de leden bekend worden gemaakt. Wij volstaan voorlopig met de mededeling, dat de vergadering met algemene stemmen mevr. Magda van Emde Boas tot secretaresse heeft gekozen. Deze plaats was vrij gekomen door het bedanken van mevr. Henriette Traa van den Burg.
Wij grijpen deze gelegenheid gaarne aan om deze dame te bedanken voor het belangrijke werk, dat zij vanaf de oprichting onzer Vereniging heeft verzet en wij hopen haar nog vaak op onze vergaderingen en bijeenkomsten te zien verschijnen.

De Poolse Handelsattaché in Den Haag, ontvangt dagelijks van 10—1 uur op zijn kantoor, Alexanderstraat 24, Tel. 116164

EEN MACHTIGE ELECTRISCHE VERWARMINGSCENTRALE IN ZERAN

zal stroom en heet water aan woonhuizen leveren

De geweldige opbouw van de hoofdstad, de verrijzing van nieuwe fabrieken, het snelle tempo van de woningbouw, dit alles veroorzaakt een grote behoefte aan warmte-energie. In verband hiermee heeft men, na overleg met vooraanstaande Sowjet-specialisten, besloten dit vraagstuk op te lossen door de bouw van een machtige centrale voor electrische energie en verwarming in Zerań. Dit is het eerste bedrijf van dit soort in Polen en een van de grootste in Europa.

Dank zij de speciale constructie der turbines en andere installaties zal de centrale niet slechts electrische stroom leveren, maar ook heet water, dat gebruikt zal worden voor verwarming der huizen en voor huishoudelijke doeleinden in vele woonwijken der hoofdstad. Voorts zal deze centrale stroom leveren aan de fabrieken van Zerań. De hoeveelheid warmte, die deze electrische centrale in 1955 zal produceren, is toereikend voor de verwarming van een stad met 150.000 inwoners.

De werkzaamheden aan de bouw van de electrische verwarmingscentrale zijn reeds in volle gang. In het hoofdgebouw zullen zich het ketelhuis, de machinekamer, het vertrek voor de electrofilter e.d. bevinden. Op het terrein der electrische centrale worden ook de gebouwen der electrische transformatoren en regulatoren opgetrokken, verder de administratiegebouwen, werkplaatsen, chemische waterreinigingsinstallaties voor de productiebehoeften enz.

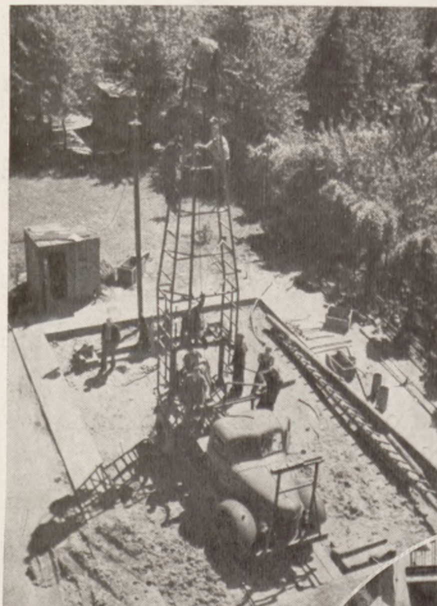
De kolentoevoer naar de ketels zal geheel gemechaniseerd worden. In de zomer zullen de kolen eveneens per schip worden aangevoerd.

Bij de bouw van dit grootse object geniet Polen de volledige hulp der Sowjet-Unie. Vooraanstaande Sowjet-specialisten op het gebied van de bouw van electrische verwarmingscentrales hebben het ontwerp van het bedrijf uitgewerkt; ook verschaft de Sowjet-Unie in het kader der investeringsleveringen de installaties en machines, die alle op het hoogste technische niveau staan.

De electrische verwarmingscentrale in Zerań zal de eerste schakel vormen van een reeks fabrieken, die de hoofdstad en het Warszawse industriegebied van electrische en warmte-energie voorzien. Reeds aan het einde van het Zesjarenplan zal men op andere punten van de stad beginnen met de werkzaamheden aan de bouw van de volgende objecten van dit soort.



FOTO★REPORTAGE



Het werk aan de Warszawase metro schiet snel op

Het nieuwe Warszawa. Een kijkje op de wijk Marienstat



Wrocław, een der oudste steden van Silezië. Op de foto: de markt





Stargard, een der schoonste steden van Pomorze (West Polen)



Gezicht op de Tatra. In de streek Strażyska met „De Drie Schoorstenen"



In de mooiste streken van Polen brengt de werkende bevolking haar vacantie door